

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n markkinavalvonta-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi eräillä tuotesektoreilla

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksellä on tarkoitus antaa tarpeellinen kansallinen täydentävä sääntely EU:n markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi neljällä tuotesektorilla. Laki lelujen turvallisuudesta esitetään lisättävän eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain soveltamisalaan sekä lisättävän lakiin uudet rangaistussäännökset. Kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän viittaus eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnan osalta. Mittauslaitelain ja kaasulaitelain rangaistussäännöksiä ehdotetaan täydennettävän markkinavalvonta-asetuksen edellyttämällä tavalla. Lisäksi mittauslaitelaissa ehdotetaan selvennettäväksi, ettei lain valvontaa koskevia säännöksiä sovelleta markkinavalvontaan, sillä mittauslaitelaki kuuluu markkinavalvontalain soveltamisalaan sekä ehdotetaan lisättävän lakiin säännökset eräistä valmistajan, pakkaajan ja maahantuojan velvollisuuksista, joista tällä hetkellä säädetään alemman asteisessa lainsäädännössä.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon lisäksi esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla hyödyntämällä horisontaalista markkinavalvontalakia. Sääntelyn yhdenmukaistamisen voidaan arvioida olevan lähtökohtaisesti hyödyllistä kaikkien toimijoiden kannalta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2023.

LUONNOS

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	4
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	5
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.1.1 Lelut	9
4.1.2 Kuluttajien käyttöön tarkoitetut koneet.....	9
4.1.3 Mittauslaitteet.....	10
4.1.4 Kaasulaitteet.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten toimintaan	10
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	14
5.2.1 Ruotsi	14
5.2.2 Tanska	14
5.2.3 Viro	15
5.2.4 Saksa	15
6 Lausuntopalaute.....	15
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	16
7.1 Laki lelujen turvallisuudesta	16
7.2 Kuluttajaturvallisuuslaki	24
7.3 Mittauslaitelaki.....	26
7.4 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	33
7.5 Kaasulaitelaki.....	33
8 Lakia alemman asteinen sääntely	37
9 Voimaantulo	37
10 Suhde muihin esityksiin.....	37
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	38
LAKIEHDOTUKSET	40
lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	40
kuluttajaturvallisuuslain muuttamisesta	43
mittauslaitelain muuttamisesta	44
eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta	47
kaasulaitelain muuttamisesta.....	48
VALITSE KOHDE.....	50
VALITSE KOHDE.....	50

LUONNOS

[Kopioi säädöksen nimi tähän].....50

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen valmisteluun on johtanut täydentävää kansallista sääntelyä edellyttävä markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*. Markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä on yhdenmukaistettu EU-tasolla markkinavalvonta-asetuksella, joka koskee yli 70 EU:n tuotesäädöksen markkinavalvontaa. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvitaan kansallista täydentävää sääntelyä esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksista sekä markkinavalvonta-asetuksen edellyttämistä seuraamuksista.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoa on tehty vaiheittain. Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*, sääntely on mukautettu vastaamaan markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia. Markkinavalvontalaki on horisontaalinen markkinavalvontaa koskeva laki, jonka soveltamisalaan on myös lisätty useita tuotesektoreita eri hallinnonaloilta. Markkinavalvontalaki kattaa suuren osan niistä tuotesektoreista, joihin sovelletaan markkinavalvonta-asetusta. Markkinavalvonta-asetuksesta johtuvia muutoksia markkinavalvontalakiin on esitetty muun muassa hallituksen esityksellä HE 139/2021 vp.

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvittavaa kansallista täydentävää sääntelyä on tarpeen antaa myös lelujen, kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden, mittauslaitteiden ja kaasulaitteiden tuotesektoreilla. Täydentävää sääntelyä näiden tuotesektorien osalta ehdotetaan tässä esityksessä. Myös näiden tuotesektorien osalta on tarkoitus hyödyntää horisontaalista markkinavalvontalakia. Mittauslaitelaki (707/2011) ja kaasulaitelaki (502/2018) kuuluvat jo markkinavalvontalain soveltamisalaan, mutta niiden osalta tässä yhteydessä esitetään markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää seuraamussääntelyä.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 19.12.2017 ehdotuksen markkinavalvonta-asetukseksi (KOM(2017) 795 lopullinen). Asetusehdotus oli osa niin kutsuttua tavarapakettia, joka sisälsi myös ehdotuksen vastavuoroisen tunnustamisen asetukseksi (KOM (2017) 796 lopullinen). Paketti sisälsi myös komission tiedonannon Tavaramarkkinoiden säädöspaketti: lujitetaan luottamusta sisämarkkinoihin (KOM (2017) 787 lopullinen) sekä kaksi komission kertomusta. Aloitteet olivat osa komission sisämarkkinastrategian (KOM (2015) 550 lopullinen) toimeenpanoa.

Ehdotukseen markkinavalvonta-asetukseksi liittyi komission vaikutusten arviointi (SWD (2017) 466 final) sekä tiivistelmä vaikutusten arvioinnista (SWD (2017) 467 final). Ehdotuksella arvioitiin olevan useita positiivisia vaikutuksia. Ehdotuksella arvioitiin kehitettävän ja tehostettavan EU:n markkinavalvontasääntelyä edistäen näin tuotteiden vaatimustenmukaisuutta sisämarkkinoilla, sisämarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja luottamusta sisämarkkinoiden toimivuuteen.

Komission markkinavalvonta-asetusta koskevan ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä aloitettiin tammikuussa 2018. Asetusehdotusta käsiteltiin neuvoston teknisen harmonisaation

LUONNOS

työryhmässä. Euroopan unionin neuvosto ja parlamentti hyväksyivät markkina- ja elinkeinonvalvonta-asetuksen kesäkuussa 2019.

Komission ehdotuksia koskeva U-kirjelmäluonnos valmisteltiin työ- ja elinkeinoministeriössä ja sitä käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisen EU8- jaoston (sisämarkkinajaosto) kokouksessa 14.2.2018. Ennen kokousta kirjelmäluonnos oli kommentoitavana useilla tuotesääntelyn ja markkina- ja elinkeinonvalvonnan kannalta keskeisillä sidosryhmillä. Markkina- ja elinkeinonvalvonta-asetusehdotuksesta annettiin eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä (U 12/2018 vp) maaliskuussa 2018. Talousvaliokunnan lausunto (TaVL 12/2018 vp) suurelle valiokunnalle valmistui 3.4.2018. Talousvaliokunnan lausunnon mukainen eduskunnan kanta hyväksyttiin suuressa valiokunnassa 6.4.2018.

Suomi pääosin kannatti asetusehdotusta ja piti sen tavoitteita hyvin perusteltuina. Suomi piti kannatettavana asetusehdotuksen pyrkimyksiä edistää eri tavoin sitä, että markkinoille saatavat tuotteet ovat vaatimustenmukaisia. Suomi piti hyvänä asetusehdotuksen lähestymistapaa, jonka arvioitiin mahdollistavan sen, että kansallisten valvontaviranomaisten olisi mahdollista toimia resurssiensa puitteissa tarkoituksenmukaisesti katsomallaan tavalla. Suomi piti tärkeänä sitä, etteivät asetuksessa tarkoitetut menettelyt tosiasiasa muodosta tarpeetonta hallinnollista tai muuta taakkaa viranomaisille, valvonnan kohteille tai muille toiminnanharjoittajille. Asetusehdotukseen sisältyvien toimivaltuuksien osalta Suomi piti tärkeänä, että toimivaltuuksien käyttö ei olisi ongelmallista perustuslain säännösten kanssa esimerkiksi kotirauhan piiriin ulottavien tarkastusten osalta. Myös toimivaltuuksien oikeasuhtaisuus, tarkoituksenmukaisuus ja käytännön toteutettavuus nähtiin tärkeinä varmistamaan.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 14.4.2022 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Suomenkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika asiassa oli 14.4.–27.5.2022 ja ruotsinkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika xxx-xxx. Esitysluonnos oli saatavilla julkishallinnon lausuntopalvelussa (lausuntopalvelu.fi), jossa lausuntoja voivat antaa kaikki organisaatiot ja kansalaiset. Lausunnon saattoi toimittaa myös työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Markkina- ja elinkeinonvalvonta-asetus on soveltamisalaltaan laaja ja horisontaalinen eri tuoteryhmien markkina- ja elinkeinonvalvontaa koskeva säädös. Lisäksi asetuksessa säädetään ulkorajavalvonnasta sekä asetetaan joitain velvoitteita talouden toimijoille. Markkina- ja elinkeinonvalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu yli 70 eri EU:n tuotesäädöstä.

Markkina- ja elinkeinonvalvonta-asetuksen tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa tehostamalla asetuksen soveltamisalaan kuuluvan unionin yhdenmukaistamislainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkina- ja elinkeinonvalvontaa. Tällä pyritään varmistamaan, että unionin markkinoilla asetetaan saataville ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita ja varmistetaan siten muun muassa terveyden ja turvallisuuden suojelun, kuluttajansuojan ja ympäristönsuojelun korkea taso. Samalla varmistetaan tuotteiden vapaata liikkuvuutta unionissa. Asetuksessa säädetään näiden tavoitteiden saavuttamiseksi muun muassa tietyistä talouden toimijoiden velvollisuuksista, markkina- ja elinkeinonvalvontaviranomaisten vähimmäistoimivaltuuksista, rajat ylittävästä yhteistyöstä valvontaviranomaisten kesken sekä yhteistyöstä tulliviranomaisten kanssa.

LUONNOS

Markkinavalvonta-asetuksen I lukuun kuuluu yleiset säännökset, eli muun muassa säännökset asetuksen soveltamisalasta. Asetuksen II lukuun sisältyy talouden toimijoiden velvoitteita koskevat säännökset. Asetuksen 4 artiklassa asetetaan tuotteen EU-alueen markkinoille saattamisen edellytykseksi se, että tuotteelle on nimetty EU-alueelle sijoittautunut talouden toimija, joka vastaa tietyistä tuotteen vaatimustenmukaisuuteen liittyvistä tehtävistä ja johon markkinavalvontaviranomainen voi kohdistaa tiettyjä toimenpiteitä. Lisäksi samaan lukuun sisältyy esimerkiksi säännökset talouden toimijoiden velvollisuudesta tehdä yhteistyötä markkinavalvontaviranomaisten kanssa. Asetuksen III luvussa säädetään talouden toimijoille annettavasta avusta ja yhteistyöstä heidän kanssaan. Asetuksen IV luvussa säädetään markkinavalvontaa koskevista organisatorisista ja yleisistä vaatimuksista. Lukuun sisältyy säännöksiä muun muassa kansallisesta yhteispisteestä ja valvonnan riskiperusteisuudesta sekä kansallisista markkinavalvontastrategioista. Luvussa V säädetään markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista ja tehtävistä. Artikla 14 sisältää kattavan luettelon markkinavalvonnassa tarvittavista toimivaltuuksista, joiden osalta jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että niiden markkinavalvontaviranomaisilla on nämä valtuudet käytettävissään. Lisäksi lukuun sisältyy sääntelyä muun muassa markkinavalvontaviranomaisten kustannusten kattamisesta, nopeasta tietojenvaihtojärjestelmästä ja unionin testauslaitoksista. Asetuksen VI luvun sääntely koskee rajat ylittävää markkinavalvontaviranomaisten keskinäistä avunantoa ja VII luvun sääntely taas ulkorajavalvonnassa käytettäviä menettelyjä. Luvussa VIII säädetään asetuksen koordinoitua täytäntöönpanosta ja kansainvälisestä yhteistyöstä ja IX luvussa unionin rahoituksesta. Asetuksen X luvun säännökset koskevat eräiden muiden säädösten muuttamista ja loppusäännökset sisältävässä XI luvussa säädetään muun muassa seuraamuksista, komiteamenettelystä ja asetuksen voimaantulosta.

Markkinavalvonta-asetuksessa jätetään kansallista liikkumavaraa jäsenvaltioille sen suhteen, miten seuraamussääntely toteutetaan. Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien ollessa vähimmäistoimivaltuuksia, niistä voidaan säätää kansallisesti laajemminkin. Toimivallan käytössä on noudettava kansallista oikeutta ja turvattava erityisesti menettelyllisten oikeuksien sekä perusoikeuksien toteutuminen. Lisäksi varsinainen markkinavalvontatoiminnan järjestäminen eli viranomaisten nimeäminen ja työn organisointi toteutetaan kunkin jäsenvaltion parhaaksi katsomalla tavalla. Seuraamuksista säättäminen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Markkinavalvontalaissa säädetään uhkasakosta ja teettämisuudesta. Sektorilaeissa säädetään rikosoikeudellisista seuraamuksista ja taloudellisista seuraamuksista.

3 Nykytila ja sen arviointi

Markkinavalvontaa koskeva sääntely on perinteisesti ollut Suomessa hajautunutta: eri hallinnonaloilla ja eri tuotesektoreilla on säädetty erikseen markkinavalvonnasta. Markkinavalvontasääntelyn yhdenmukaistaminen alkoi säädettäessä vuonna 2017 voimaan tullut horisontaalinen markkinavalvontalaki, jossa säädetään sen soveltamisalaan kuuluvien tuotesektorien osalta markkinavalvonnasta. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä markkinavalvontalain soveltamisalaan on lisätty useita tuotesektoreita eri hallinnonaloilta ja markkinavalvontalaki kattaa nykyisin suuren osan markkinavalvonta-asetuksen laajan soveltamisalan tuotesektoreista. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämiä muutoksia markkinavalvontalakiin on esitetty aiemmin (HE 139/2021 vp) ja samassa yhteydessä on kuvattu tarkemmin markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää kansallista markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä hallituksen esityksen jaksossa 3 Nykytila ja sen arviointi. Markkinavalvontalaki sisältää nykyään markkinavalvonta-asetuksen edellyttämän sääntelyn valvontaviranomaisen toimivaltuuksista ja toimenpiteistä. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä seuraamussääntely ei kuitenkaan sisälly markkinavalvontalakiin vaan seuraamuksista säädetään kullakin tuotesektorilla erikseen.

Lelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädetään leluille asetetuista vaatimuksista ja sillä on täytäntöönpantu lelujen turvallisuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi

LUONNOS

2009/48/EY (jäljempänä *leludirektiivi*). Leluina pidetään tietyin poikkeuksin tuotteita, jotka on suunniteltu tai tarkoitettu käytettäväksi alle 14-vuotiaiden lasten leikeissä. Laissa säädetään muun muassa elinkeinonharjoittajien velvollisuuksista ja lelujen vaatimustenmukaisuudesta sekä vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksista. Lelujen markkinavalvontaa tehdään tällä hetkellä kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) valvontaa koskevien säännösten mukaisesti. Markkinavalvontaviranomaisena toimii kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä tietyissä tilanteissa Tulli, minkä lisäksi Tulli toimii ulkorajavalvontaviranomaisena. Kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskeva sääntely ei täysin vastaa markkinavalvonta-asetuksessa edellytettyä tasoa valvonnan toimivaltuuksien ja markkinavalvonnan toimenpiteiden osalta. Lelujen vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomiseen soveltuu tällä hetkellä kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n rangaistussäännökset sekä rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädetty terveysrikos silloin, kun on kyse kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetun määräyksen vastaisesta toiminnasta.

Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY (jäljempänä *konedirektiivi*) sääntely on täytäntöön pantu Suomessa koneiden turvallisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella, joka on annettu sekä kuluttajaturvallisuuslain että eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) nojalla. Ammattikäyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia ja sen osalta markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät lakimuutokset on jo toteutettu. Ammattikäyttöön tarkoitettuja koneita koskeva sääntely on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan vastuulla. Tällä esityksellä on tarkoitus antaa markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvittava kansallinen sääntely kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskevia säännöksiä ja valvontaviranomaisina toimivat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Tulli. Kuten edellä lelujen osalta on todettu, kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskeva sääntely ei täysin vastaa markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta talouden toimijan velvoitteiden rikkomustapauksiin soveltuu kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n rangaistussäännökset, minkä lisäksi rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädetty terveysrikos soveltuu tiettyihin tekoihin, jotka ovat kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetun säädöksen tai määräyksen vastaisia.

Mittauslaitelaisissa säädetään mittauslaitteille ja –menetelmille asetettavista vaatimuksista ja niiden varmentamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Lisäksi laissa säädetään pakattujen tuotteiden ja valmispakkausten sisällön määrästä sekä mitta-astiapullojen tilavuuden määrittämisen varmentamisesta. Mittauslaitelaisissa asetetaan vaatimuksia tuotteille, jotka on asetettu saataville markkinoilla. Tuotteiden vaatimustenmukaisuuden valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Lisäksi mittauslaitelaisissa asetetaan vaatimuksia mittauslaitteiden käytölle. Mittauslaitteiden käyttöä koskevien vaatimusten valvontaan sovelletaan mittauslaitelain valvontaa koskevia säännöksiä. Mittauslaitelakiin sisältyy myös sääntelyä muun muassa mittauslaitteiden huollosta, tarkastuslaitoksista ja ilmoitetuista laitoksista. Mittauslaitelalla ja sen nojalla annetuilla säädöksillä on pantu täytäntöön useita markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvia EU-säädöksiä, joita ovat: muiden kuin automaattisten vaakojen asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/31/EU (jäljempänä *vaakadirektiivi*), mittauslaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskeva jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/32/EU (jäljempänä *mittauslaitedirektiivi*), mitta-astioina käytettäviä pulloja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 75/107/ETY (jäljempänä *mitta-astiapullodirektiivi*), tiettyjen tuotteiden pakkaamista valmispakkauksiin painon tai tilavuuden mukaan tapahtuvaa täyttöä koskevan

LUONNOS

jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 76/211/ETY (jäljempänä *valmispakkausdirektiivi*) sekä valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismääristä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/45/EY.

Kaasulaitelaisissa säädetään kaasulaitteiden ja niiden varusteiden sekä niihin liitettävien käyttötarvikkeiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta. Kaasulaitelain mukaisten tuotteiden markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Kaasulaitelaila on annettu kansallista täydentävää sääntelyä, joka on tarpeen kaasumaisia polttoaineita polttavista laitteista ja direktiivin 2009/142/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/426 (jäljempänä *kaasulaiteasetus*) soveltamisen tueksi.

Mittauslaitelaki ja kaasulaitelaki kuuluvat markkinavalvontalain soveltamisalaan, joten markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä kansallinen täydentävä sääntely markkinavalvonnan toimivaltuuksista ja toimenpiteistä on jo voimassa. Sen sijaan mittauslaitelain ja kaasulaitelain seuraamuksia koskeva sääntely ei täytä EU-lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklaa sovelletaan kaasulaiteasetuksen, vaakadirektiivin ja mittauslaitedirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää siten seuraamussääntelyä kyseisillä sektoreilla asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomisesta. Lisäksi markkinavalvonta-asetus edellyttää seuraamussääntelyä sen liitteessä II lueteltujen säädösten velvoitteiden rikkomisesta. Mittauslaitelaila implementoiduista EU-säädöksistä tuohon listaan kuuluvat mitta-astiapulodirektiivi, valmispakkausdirektiivi sekä valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismääristä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/45/EY.

Mittauslaitedirektiivin 49 artiklassa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän direktiivin velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Vastaava säännös sisältyy myös vaakadirektiivin 42 artiklaan. Mittauslaitelain rangaistussäännökset eivät tällä hetkellä sovellu mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomustapauksiin, sillä kyseisten velvoitteiden valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Mittauslaitelain 49 §:n 1 momentin mukaan mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo mittauslaitelain 41–44 §:n mukaista valvontaviranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä. Rangaistussäännös siis soveltuu mittauslaitelain mukaiseen mittauslaitteiden käyttöön, jonka valvontaan sovelletaan mittauslaitelakia, mutta ei mittauslaitelain mukaiseen mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuteen, jonka valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Tämän johdosta myös mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen osalta seuraamussääntelyä on tarpeen päivittää.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksellä ehdotetaan annettavan kansallinen täydentävä sääntely, joka on tarpeen markkinavalvonta-asetuksen soveltamiseksi lelujen, kuluttajakäyttöisten koneiden, mittauslaitteiden sekä kaasulaitteiden tuotesektoreilla. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä kansallinen sääntely koskee pääasiassa markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksia ja markkinavalvonnan toimenpiteitä sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen seuraamuksia. Markkinavalvontaa koskevan sääntelyn muutosten johdosta on tietyiltä osin päivitettävä myös seuraamussääntelyä siltä osin, kuin leلودirektiivi, mittauslaitedirektiivi ja vaakadirektiivi edellyttävät jäsenvaltioilta sääntelyä seuraamuksista.

LUONNOS

Tässä yhteydessä lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin, mittauslaitelakiin ja kaasulaitelakiin ehdotettavien rangaistussäännösten osalta rikkomustapauksissa periaatteena on, että ensisijaisesti käytetään valvontakeinoja ja hallinnollisia pakkokeinoja ja lain mukaisiin sakkorangaistuksiin turvaututtaisiin vain vakavimmissa rikkomustapauksissa. Vastaavaa periaatetta olisi perusteltua käyttää myös talouden toimijan rikkoessa tässä yhteydessä rangaistavaksi esitettyjä velvoitteita. Valvontaviranomaisen valvontakeinoista ja hallinnollisista pakkokeinoista näiden tuotteiden valvonnassa mittauslaitteiden ja kaasulaitteiden osalta säädetään ja myös lelujen osalta jatkossa säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa. Myös tähän mennessä näillä tuotesektoreilla vastaavissa rikkomistapauksissa on käytetty hallinnollisia pakkokeinoja ja muita valvontakeinoja. Rangaistussäännösten merkityksen onkin nähtävä olevan ensi sijassa ennaltaehkäisevä ja varoittava.

4.1.1 Lelut

Lelujen markkinavalvontaan ehdotetaan jatkossa sovellettavan markkinavalvontalakia. Lelujen turvallisuudesta annettu laki ehdotetaan lisättävän markkinavalvontalain soveltamisalaan. Samalla ehdotetaan kumottavan lelujen turvallisuudesta annetusta laista sellainen markkinavalvontaa koskeva sääntely, joka olisi jatkossa päällekkäistä markkinavalvontalain sääntelyn kanssa. Lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän informatiiviset viittaukset markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen aiempien kuluttajaturvallisuuslakiin kohdistuneiden viittausten tilalle. Markkinavalvonta-asetus jättää jäsenvaltioiden toimivaltaan nimetä markkinavalvontaviranomaiset ja päättää näiden välisestä työnjaosta. Markkinavalvontalain sääntelyn mukaisesti lelujen markkinavalvonnasta vastaavana viranomaisena jatkaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka toimii nykyisinkin lelujen osalta markkinavalvontaviranomaisena. Lisäksi lelujen turvallisuudesta annetussa laissa ehdotetaan säädettävän jatkossa Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena eräissä tilanteissa. Sääntely vastaisi Tullin roolin osalta nykytilaa.

Lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän myös uusi rangaistussäännöksiä koskeva pykälä, sillä kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n ja rikoslain 44 luvun 1 §:n rangaistussäännökset eivät enää jatkossa soveltuisi lelusektorilla, kun lelujen markkinavalvontaa ei jatkossa tehtäisi kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti. Uudet rangaistussäännökset ovat tarpeen paitsi lelundirektiivin ja markkinavalvonta-asetuksen seuraamussääntelyä edellyttävien säännösten vuoksi, myös niiden ennaltaehkäisevän ja varoittavan vaikutuksen vuoksi. Lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteilla suojataan erityisen haavoittuvaa kuluttajaryhmää mahdollisesti hyvin vakavilta riskeiltä, jotka voivat kohdistua esimerkiksi lasten henkeen ja terveyteen.

4.1.2 Kuluttajien käyttöön tarkoitetut koneet

Kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän aiemmin kumotun 26 §:n tilalle uusi pykälä, joka koskisi kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaa. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslain säännöksiä. Markkinavalvonta-asetus edellyttää tietyiltä osin, että markkinavalvontaviranomaisen käytössä on kuluttajaturvallisuuslain toimivaltuuksia laajemmat toimivaltuudet. Ensinnäkin kaikkien kuluttajakäyttöisten koneiden osalta kuluttajaturvallisuuslain sääntelystä puuttuu markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyt toimivaltuudet saada tietoja verkkosivustojen omistajista, hankkia tuotenäytteitä valehenkilöllisyyden turvin sekä rajoittaa pääsyä verkkorajapintaan tai poistaa sisältöä verkkorajapinnalta. Näistä toimivaltuuksista säädetään markkinavalvontalaissa, joten pykälään ehdotetaan viittausta markkinavalvontalain kyseisiin säännöksiin.

Lisäksi markkinavalvonta-asetus edellyttää, että markkinavalvontaviranomaisella on käytössään toimivaltuuksia, joilla voidaan puuttua vaatimustenvastaisuustapauksiin myös silloin, kun

LUONNOS

kyse on sellaisesta muodollisesta vaatimustenvastaisuudesta, joka ei suoraan aiheuta vaaraa. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi erilaiset ohjeiden, merkintöjen tai muiden asiakirjojen puutteet. Kuluttajaturvallisuuslain 6 luvun toimivaltuuksien käyttö on mahdollista vain silloin, kun tuotteesta aiheutuu vaaraa. Tämän vuoksi kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta ehdotetaan, että markkinavalvontalain vastaavia toimivaltuuksia sovellettaisiin jatkossa silloin, kun tuote on vaatimustenvastainen, mutta ei aiheuta kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettulla tavalla vaaraa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi säännöstä, jonka mukaan markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden valvontaan kuluttajakäyttöisten koneiden osalta sovellettaisiin samoja toimivaltuuksia, kuin muidenkin kuluttajakäyttöisiä koneita koskevien velvoitteiden valvontaan.

4.1.3 Mittauslaitteet

Mittauslaitelakiin ehdotetaan uusia säännöksiä valmispakkausten osalta pakkaajan tai maahan tuojan vastuusta sekä mitta-astiapullojen osalta valmistajan vastuusta. Vastaavat säännökset sisältyvät nykyisin mittauslaitelain nojalla annettuun alemmanasteiseen sääntelyyn, mutta tässä yhteydessä velvoitteet ehdotetaan sisällytettäväksi mittauslaitelakiin. Voimassa olevat velvoitteet eivät siis muuttuisi, vaikka säädöstä ehdotetaan muutettavaksi. Mittauslaitelakiin ehdotetaan myös selventävä säännös siitä, että mittauslaitelain valvontaa koskevaa sääntelyä ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan 36 §:ssä säädettyä tarkastusoikeutta lukuun ottamatta. Mittauslaitteiden markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia, jonka soveltamisalaan mittauslaitelaki kuuluu. Mittauslaitelain valvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan mittauslaitteiden käytön valvontaan.

Mittauslaitelain rangaistussäännöksiä koskevaa pykälää ehdotetaan myös täydennettävän mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen seuraamusten osalta. Täydennys on tarpeen, sillä mittauslaitelain rangaistussäännökset eivät sovellu mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskeviin rikkomuksiin nykyisin, sillä mittauslaitteiden markkinavalvontaan ei sovelleta mittauslaitelain valvontaa koskevia säännöksiä. Rangaistussäännösten täydentäminen on tarpeen mittauslaitelidirektiivissä, vaakadirektiivissä ja markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyn seuraamussääntelyn täytäntöönpanon varmistamiseksi sekä mittauslaitelain vaatimuksilla suojattavien arvojen, kuten kuluttajansuojan sekä kaupankäynnin luotettavuuden turvaamiseksi.

4.1.4 Kaasulaitteet

Kaasulaitelain rangaistussäännöksiä koskevaa 12 §:ää ehdotetaan täydennettävän markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen osalta. Markkinavalvonta-asetus edellyttää jäsenmaita säätämään seuraamuksista, jotka koskevat markkinavalvonta-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomista, minkä johdosta kaasulaitelain rangaistussäännöksiä on tarpeen täydentää.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten toimintaan

Suomessa markkinavalvonta on jo nykyään hyvällä tasolla. Uusi markkinavalvonta-asetus vaikuttaa ennen kaikkea kolmansista maista ja verkkokaupan välityksellä markkinoitujen tuotteiden markkinavalvontaan. Osa tässä yhteydessä esitettävästä uudesta sääntelystä lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektoreilla koskee markkinavalvontaviranomaisten

LUONNOS

toimivaltuuksia ja velvollisuuksia, ja tällaisen sääntelyn vaikutukset muuhun kuin viranomais-toimintaan ovat rajalliset.

Valvontaviranomaisten toimivaltuuksia koskevilla säännöksillä arvioidaan kuitenkin olevan joitain välillisiä vaikutuksia myös talouden toimijoihin. Talouden toimijoita ovat sektorista riip-puen yleensä tuotteen valmistaja, maahantuojaja, jakelija, valmistajan valtuuttama edustaja sekä jakelupalvelujen tarjoaja. Talouden toimijoille, jotka ovat pääosin yrityksiä, saattaa syntyä kus-tannuksia uuteen sääntelyyn perehtymisestä. Näiden kustannusten ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä, sillä markkinavalvontaan ja tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen liittyvään säänte-lyyn esitettävät muutokset eivät yleisiltä periaatteiltaan eroa merkittävästi voimassa olevasta sääntelystä. Lelujen ja koneiden markkinavalvontaa tehdään jo nykyisin pitkälti samoilla peri-aatteilla, joita sovellettaisiin jatkossakin. Muita kustannuksia uuteen sääntelyyn sopeutumisesta ei arvioida talouden toimijoille aiheutuvan. Talouden toimijoihin ei kohdistu ehdotettujen muu-tosten myötä uusia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyviä velvollisuuksia.

Talouden toimijoiden tarkkaa määrää esityksessä mukana olevilla tuotesektoreilla on vaikea arvioida. Lelujen osalta isoimpia toimijoita, jotka ovat lähinnä valmistajia tai maahantuojia, voidaan arvioida olevan Suomessa muutamia kymmeniä. Kun otetaan huomioon myös kaikki lelujen kaupassa jakelijoina toimivat yritykset, talouden toimijoita voidaan arvioida olevan Suo-messa satoja. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden valmistajia Suomessa on hyvin ra-jallisesti. Sen sijaan maahantuojia ja jakelijoita on enemmän, ja sellaisina voivat toimia esimer-kiksi kauppaketjujen hankintaorganisaatiot, tukkuliikkeet ja vähittäismyyntiliikkeet. Tyypillisiä kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita ovat esimerkiksi kodin rakentamiseen tai remontoin-tiin ja puutarhanhoitoon tarkoitettut koneet. Monilla toimijoilla on valikoimissaan sekä ammat-tikäyttöön että kuluttajakäyttöön tarkoitettuja koneita. Mittauslaitteiden osalta talouden toimi-joita ovat esimerkiksi kaikki liikkeet, joilla on myynnissä esimerkiksi vaakoja, sähköenergia-mittareita tai vesimittareita. Mittauslaitesektorillakin talouden toimijoita voidaan arvioida ole-van Suomessa satoja. Suomessa ei ole merkittävää kaasulaitteiden valmistusta. Kaasulaitteiden osalta maahantuojina ja jakelijoina voivat toimia esimerkiksi hankintaorganisaatiot, tukkuliik-keet tai vähittäismyyntiliikkeet. Yleisimmin kaasulaitteet ovat osa päivittäistavarakaupan piha-tai vapaa-ajanostaston tai rautakaupan tuotevalikoimaa. Tämä johtuu pitkälti siitä, että kaasulait-teiden käyttö Suomessa keskittyy vapaa-aikaan ja sen mukaisesti sovelluksiin mökki-, matkailu-ajoneuvo- ja veneilykäytössä.

Yleisesti ottaen kansallisen markkinavalvontasääntelyn yhdenmukaistaminen ja markkinaval-vontaviranomaisten välisen yhteistyön sekä toimivaltuuksien tehostaminen parantavat markki-navalvonnan laatua Suomessa. Sääntelyn selkeys ja tehokas toimeenpano voi vähentää vaati-mustenvastaisuustilanteita ja sitä kautta mahdollisesti ehkäisee vaatimustenvastaisuustilanteista syntyviä kustannuksia. Yhdenmukaistetun sääntelyn voidaan myös jossain määrin arvioida ke-ventävän yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa sekä edistävän oikeusvarmuutta.

Tässä yhteydessä esitettävällä rangaistussääntelyllä voidaan arvioida olevan välillisiä taloudel-lisia vaikutuksia niille talouden toimijoille, jotka eivät noudata soveltuva sääntelyä. Käytän-nössä rangaistussäännöksiä sovelletaan vain vakavimmissa rikkomustapauksissa, joten rangais-tussäännösten merkityksen on nähtävä olevan ensi sijassa ennaltaehkäisevä. Esityksessä ehdo-tetaan myös seuraamussääntelyä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomisesta. Talouden toimijoille markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa asetetuilla velvollisuuksilla ja niiden tehokkaalla toimeenpanolla voidaan arvioida olevan myös positiivisia vaikutuksia, sillä ne tasapuolistavat kilpailunedellytyksiä Suomeen ja EU-alueen ulkopuolelle sijoittautunei-den toimijoiden välillä, kun samat vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevat velvollisuu-det pätevät molempiin markkinavalvonta-asetuksen soveltuessa.

LUONNOS

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kaikkien tässä esityksessä mukana olevien tuotesektorien osalta markkina- ja ulkorajavalvontaviranomaisina toimivat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Tulli. Molemmat viranomaiset soveltavat jo nykyisin markkinavalvonta-asetusta sekä markkinavalvontalakeja valvonnassa useilla tuotesektoreilla. Tässä yhteydessä esitetty viranomaisen toimivaltuuksia koskeva sääntely ei siis ole täysin uutta kummallekaan viranomaiselle. Tästä huolimatta uusien käytäntöjen luomiseen sekä sääntelyyn perehtymiseen myös tässä esityksessä mukana olevien tuotesektorien osalta voidaan arvioida kuluvan resursseja sääntelyn tullessa voimaan. Olemassa olevasta soveltamiskokemuksesta ja käytännöistä muilla tuotesektoreilla voidaan arvioida olevan apua uuteen sääntelyyn perehtymisessä.

Lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektoreilla markkinavalvontaviranomaisten käyttöön tulisi tässä ehdotetun sääntelyn johdosta uusia markkinavalvonta-asetuksen edellyttämiä toimivaltuuksia, kuten valehenkilöllisyyden käytön mahdollisuus tuotenäytteitä hankittaessa ja verkossa myytävien tuotteiden osalta mahdollisuus vaatia esimerkiksi sisältöä poistettavaksi verkkorajapinnalta. Uusien toimivaltuuksien käyttöönoton ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä lisäresurssitarpeita, mutta niiden käyttöönotto edellyttää erityisesti alkuvaiheessa henkilökunnan perehdyttämistä ja uusien toimintamallien luomista. Viranomaisten tietoteknisen osaamisen lisäksi toimivaltuuksien käyttö edellyttää tarkoitukseen sopivaa IT-välineistöä. Viranomaisten työmäärän voidaan siten arvioida jossain määrin lisääntyvän uusien toimivaltuuksien käyttöönoton yhteydessä.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä voidaan arvioida olevan yhteiskunnallisia vaikutuksia, joista merkittävin on yleisten etujen tehostunut suojelu. Ehdotettujen muutosten myötä voidaan entistä paremmin ehkäistä ihmisen henkeä ja terveyttä, yleistä turvallisuutta tai kuluttajansuojaa vaarantavien tuotteiden tarjontaa markkinoilla. Lisäksi valvonnan tehostuminen edesauttaa riskienhallintaa, reilua kilpailua sekä ennakkollista puuttumista mahdollisiin vaatimustenvastaisuustapauksiin.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon voidaan arvioida johtavan kuluttajansuojan tason nousuun EU:ssa, mikä on myös suomalaisten kuluttajien eduksi. Esimerkiksi tilanteissa, joissa tuote tilataan internetin välityksellä kolmannelle maasta Suomessa sijaitsevalle loppukäyttäjälle, kyseisen talouden toimijan tulee voida osoittaa sen vaatimustenmukaisuus markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan mukaisesti. Lisäksi 4 artiklassa tarkoitettujen talouden toimijan nimen, rekisteröidyn tuotenimen tai tavaramerkin sekä yhteystietojen on käytävä ilmi tuotteesta, sen pakkauksesta taikka mukana olevasta asiakirjasta. Tämän voidaan arvioida edistävän paitsi kuluttajansuojaa ja kuluttajien tiedonsaantia, myös yleisesti tuotteen jäljitettävyyttä globaalissa tavaraketjussa. Kokonaisuudessaan asetus tehostaa ja sujuvoittaa edelleen sisämarkkinoiden toimintaa sekä tuotteiden loppukäyttäjien, kuluttajien ja työntekijöiden suojelua EU:ssa.

Markkinavalvonta-asetukseen, leludirektiiviin, mittauslaitedirektiiviin ja vaakadirektiiviin sisältyy velvoite jäsenmailla säätää kansallisesti EU-sääntelyn velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista. Uutta seuraamussääntelyä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomiseen liittyen on tässä yhteydessä tarpeen esittää lelujen, mittauslaitteiden ja kaasulaitteiden osalta. Lisäksi markkinavalvonta-asetuksen liitteessä II mainittujen säädösten osalta on tarpeen esittää täydentävää seuraamussääntelyä mittauslaitelakiin valmispakkausten ja mitta-astiapullojen osalta. Kun lelulain ja mittauslaitelain rangaistussäännösten rakenteet päivitetään edellä kuvatusti vastaamaan markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia, on samalla tarpeen myös varmistaa, että seuraamussääntely vastaa myös leludirektiivin, mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin vaatimuksia sekä täyttää kansalliset rangaistussääntelyltä edellytettävät vaatimukset.

LUONNOS

Näistä syistä lelulain ja mittauslaitelain rangaistussäännöksiä esitetään tässä yhteydessä päivitettyä myös hieman laajemmin.

Edellä kuvatulla seuraamussääntelyllä sekä markkinavalvontaviranomaisten tehostetuilla toimivaltuuksilla voidaan arvioida olevan varoittava vaikutus, joka kannustaa talouden toimijoita vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen ja lainmukaiseen toimintaan. Näin voidaan vähentää vaatimustenvastaisuustilanteita ja niistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia esimerkiksi ihmisten terveydelle, omaisuudelle ja kuluttajansuojalle. Mitä tulee seuraamusten asettamiseen sekä markkinavalvontaviranomaisten toimivallan käyttöön, on tärkeää, että suhteellisuusperiaatetta ja yleisiä perusoikeuksien rajoitusedellytyksiä kunnioitetaan. Markkinavalvontaviranomaisten on arvioitava tapauskohtaisesti, että käsillä olevan yleisiin etuihin kohdistuvan riskin vakavuus on oikeassa suhteessa valittuun toimenpiteeseen nähden eikä toimenpide rajoita perusoikeuksia enemmän kuin se on välttämätöntä. Myös talouden toimijoiden menettelylliset oikeudet on turvattava.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Lelujen turvallisuudesta annettu laki ehdotetaan tässä yhteydessä lisättävän markkinavalvontalain soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset säädösmuutokset olisi mahdollista toteuttaa myös esimerkiksi lisäämällä tarvittavat säännökset lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin siten, ettei markkinavalvontalakiä hyödynnettäisi tällä sektorilla. Valmistelun aikana tehdyn arvion mukaan markkinavalvontalaki soveltuu kuitenkin hyvin lelujen markkinavalvontaan ja sääntelyn yhdenmukaisuus muiden tuotesektorien kanssa on hyödyllistä niin markkinavalvontaviranomaisten kuin talouden toimijoidenkin kannalta.

Lelujen turvallisuudesta annetussa laissa ehdotetaan säädettävän myös valvontaviranomaisten tehtävänjaoista markkinavalvonnassa ja tässä yhteydessä tehtävänjakoa olisi mahdollista muuttaa nykyisestä. Lelujen osalta valvontaa on suorittanut sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto että Tulli itsenäisesti kumpikin omalla toimialallaan kuluttajaturvallisuuslaissa säädetyn mukaisesti. Molemmilla viranomaisilla on myös itsenäinen päätösvalta valvontatapausten osalta. Esiityksen tarkoituksena on jatkaa mainittujen viranomaisten valvontatehtäviä ja käytäntöä, koska tämä yhteistyömalli on osoittautunut mainittujen viranomaisten osaamisen ja resurssien käytön kannalta tehokkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi toimintatavaksi. Tässä yhteydessä ei siten esitetä muutoksia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Tullin väliseen tehtävänjakoon.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettävän uusia rangaistussäännöksiä lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin, mittauslaitelakiin ja kaasulaitelakiin. Valmistelun aikana on ollut esillä myös mahdollisuus hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönotosta tuotesektoreilla. Arvioinnin perusteella on valmistelun aikana todettu, ettei hallinnollisten seuraamusten käyttöönotolle lakien sääntelyssä ole mahdollisuuksia tällä hetkellä. Seuraamusjärjestelmää koskeva uudistus vaatisi laajaa tarkastelua eikä sen toteutukselle ole markkinavalvonta-asetuksen kansallisten täytäntöönpanoon liittyvällä aikataululla edellytyksiä. On myös huomioitava, että voimassaolevassa sääntelyssä kyseisillä tuotesektoreilla on säädetty ainoastaan rikosoikeudellisista seuraamuksista. Rikosoikeudellisten seuraamusten käyttö on arvioitu valmistelun aikana perustelluksi sanktioitavaksi ehdotettavan toiminnan luonteesta johtuvista syistä.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpano toteutetaan tässä yhteydessä ja yhtenä vaihtoehtona olisi hyödyntää markkinavalvontasääntelyssä markkinavalvontalakiä lisäämällä sektori markkinavalvontalain soveltamisalaan.

LUONNOS

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektorin lisääminen markkinavalvontalain soveltamisalaan olisi kuitenkin säädösteknisesti haastavaa ja edellyttäisi laajempia muutoksia sääntelyn rakenteeseen. Tällaiset muutokset voisivat tarkoittaa esimerkiksi kuluttajakäyttöisten koneiden sääntelyn irrottamista kuluttajaturvallisuuslain kehikosta ja kokonaan uuden kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden vaatimustenmukaisuutta koskevan lain valmistelua sekä tällaisen uuden lain lisäämistä markkinavalvontalain soveltamisalaan. Mikäli kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskevaa sääntelyä ei enää sovellettaisi kuluttajakäyttöisten koneiden sektorilla, tarkoittaisi se myös, että kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n rangaistussäännökset eivät enää soveltuisi kyseisellä sektorilla. Tämän johdosta myös rangaistussääntely tulisi toteuttaa muulla tavalla, mikä edellyttäisi laajempia säädösmuutoksia.

Valmistelun aikana on arvioitu, että edellä kuvattuja laajempia uudistuksia kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevaan sääntelyyn ei ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista esittää. Tällaiset muutokset edellyttäisivät sääntelyn kokonaisuudistusta tai vähintäänkin laajoja muutoksia sääntelyn sisältöön ja sen rakenteeseen. EU-tason sääntelyä ollaan uudistamassa, sillä Euroopan komissio antoi 21.4.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi koneista (COM(2021) 202 final), jolla korvattaisiin nykyisen konedirektiivin sääntely. Asetusehdotuksen käsittely EU-toimielimissä on edennyt ja uuden asetuksen odotetaan tulevan sovellettavaksi lähivuosina. Uusi asetus edellyttää myös kansallisen koneita koskevan sääntelyn uudistamista, sillä EU-tason sääntelyn sisältö tulee uudistumaan, minkä lisäksi EU-säädösinstrumentin muutos direktiivistä asetukseen edellyttää muutoksia kansalliseen sääntelyyn. Kansallinen koneita koskeva sääntely on siis uudistettava lähivuosina, minkä vuoksi tässä yhteydessä tarkoituksena on esittää koneita koskevaan sääntelyyn vain rajattuja ja markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon vuoksi välttämättömiä muutoksia. Kun sääntelyn laajempi uudistus lähivuosina on odotettavissa, tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista esittää kansalliseen sääntelyyn isoja sisällöllisiä muutoksia, sillä tämä heikentäisi sääntely-ympäristön ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta, mistä olisi haittaa niin talouden toimijoille, kuluttajille kuin valvontaviranomaisillekin.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

5.2.1 Ruotsi

Ruotsissa ei ole markkinavalvontaa koskevaa yleislakia. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoa on myös Ruotsissa tehty vaiheittain. Toukokuussa 2021 Ruotsissa annettiin ensimmäisen vaiheen lakiehdotus markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanosta (propositionen Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning, prop. 2020/21:189). Lakimuutokset tulivat voimaan 16.7.2021 ja niillä varmistettiin, että markkinavalvontaviranomaisilla on riittävät toimivaltuudet käytössään yhdeksällä tuotesektorilla sekä annettiin sääntelyä markkinavalvonnan yhteyspisteeseen ja kansalliseen markkinavalvontastrategiaan liittyen. Seuraavassa vaiheessa tarkoituksena on toteuttaa lakimuutoksia noin 40 EU-tuotesääntelyä täytäntöönpanevan sektori-kohtaisen lain osalta. Kuuleminen seuraavan vaiheen lakimuutoksista päättyi maaliskuussa 2022. Lisäksi valmisteilla on muita lakimuutoksia, jotka liittyvät markkinavalvontaviranomaisten työnjakoon. Suunnitelman mukaan kaikki markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvät lakimuutokset olisivat voimassa viimeistään heinäkuussa 2022.

5.2.2 Tanska

Tanskassa annettiin laki tuotteista ja markkinavalvonnasta kesäkuussa 2020 (lov nr. 799 af 09/06/2020). Yleislaki täydentää markkinavalvonta-asetuksen sääntelyä, mutta siinä on myös muuta markkinavalvontaa sekä tuotevaatimuksia koskevaa sääntelyä. Pääsääntöiseksi täytän-

LUONNOS

töönpanoviranomaiseksi on asetettu Tanskan turvallisuustekniikkaviranomainen (Danish Safety Technology Authority). Täytäntöönpanoviranomainen voi väliaikaisesti kieltää tuotteen toimittamisen, kaupan pitämisen, näyttämisen tai muun saataville asettamisen, jos tuotteen katsotaan aiheuttavan riskin. Riskin vakavuutta ei nimenomaisesti tässä yhteydessä edellytetä. Päätös voidaan kohdistaa kehen tahansa toimijaan, joka on saattanut tuotteen markkinoille, mutta sen kesto ei voi ylittää sitä, mikä on tarpeen valvontatoimenpiteiden toteuttamiseksi. Mikäli talouden toimija ei noudata yleislain, soveltuvien erityislakien tai markkinavalvonta-asetuksen sääntöjä, täytäntöönpanoviranomainen voi antaa täydentäviä määräyksiä. Tarkastusoikeus on ulotettu myös yksityisiin tiloihin, mutta vain siltä osin kuin hissien, muiden nostolaitteiden, painelaitteiden, sähkölaitteiden tai kaasulaitteiden lakisääteisen valvonnan suorittaminen sitä edellyttää.

Yleislaissa säädetyt seuraamukset soveltuvat toissijaisesti erityislakeihin nähden. Tuomioistuimen asettama sakkorangaistus on pääasiallinen seuraamus laissa listatuista rikkeistä, mutta raskauttavissa olosuhteissa rangaistus voi olla enimmillään kahden vuoden vankeusrangaistus. Useista rikkomuksista voidaan rangaista sekä yleislain että tuotekohtaisen erityislain mukaisesti. Mikäli joku on rikkonut useaan otteeseen yleislakia tai sen nojalla annettuja sääntöjä ja yksi rikkomuksista johtaa vankeusrangaistukseen ja toinen sakkoon, tuomioistuin voi määrätä vankeusrangaistuksen lisäksi sakon.

5.2.3 Viro

Virossa markkinavalvontaa ja tuoteturvallisuutta sääntelee TNVS-yleislaki (toote nõuetele vastavuse seadust), minkä lisäksi tuotevaatimuksista on säännelty tarkemmin erityislaeissa. Markkinavalvonta-asetus pannaan pääosin täytäntöön tekemällä tarpeelliset muutokset TNVS-yleislakiin osin suorien viittausten asetuksen ja osin säätämällä uusista sisällöllisistä muutoksista; esimerkiksi valvontaviranomaisten uudet toimivaltuudet kirjataan yleislakiin. Tiettyihin sektoreihin tehdään myös tarpeelliset muutokset. Yleislaki soveltuu sekä unionin yhdenmukaistamislainsäädännön että kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvontaan. Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuudet soveltuvat yhtä lailla kaikkien tuotesektorien valvontaan. Yleislain rikkomuksista voidaan määrätä sakkorangaistus, jonka suuruus vaihtelee rikkomuksen mukaan.

5.2.4 Saksa

Yleisiä säännöksiä markkinavalvonnasta on kirjattu tuoteturvallisuuslain (Produktsicherheitsgesetz, ProdSG) jaksoon 6 ja sen nojalla annettuihin säädöksiin. Suurin osa tästä sääntelystä siirretään markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä laadittavaan uuteen koko liittovaltiossa sovellettavaan markkinavalvontalakiin (Marktüberwachungsgesetz, MÜG). Uusi markkinavalvontalaki on yleislaki, ja tuoteturvallisuuslaki muuttuu erityislaiksi markkinavalvontaa koskevien säännösten osalta. Myös nykyisen tuoteturvallisuuslain 7 jakson sääntely tiedonanto- ja ilmoitusvelvollisuuksista on määrä siirtää uuteen markkinavalvontalakiin. Uusi markkinavalvontalaki tulee sisältämään säännökset sekä unionin yhdenmukaistamislainsäädännön että kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvonnasta. Päävastuu markkinavalvonnan toimeenpanosta on Saksan osavaltioiden viranomaisilla, mutta osa vastuista on jaettu myös liittovaltion viranomaisen kesken, kuten esimerkiksi kemikaalien ja rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuusvalvonta.

6 Lausuntopalaute

LUONNOS

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki lelujen turvallisuudesta

56 §. Valvontaviranomaiset. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä viitattaisiin jatkossa markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen. Kun lelujen turvallisuudesta annettu laki lisätään markkinavalvontalain soveltamisalaan, myös markkinavalvontalain sääntely valvontaviranomaisista soveltuisi jatkossa leluihin. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan informatiivista viittausta markkinavalvontalain säännöksiin, jotka koskevat markkinavalvontaviranomaisista ja ulkorajavalvontaviranomaisista. Nykytila viranomaisten tehtävien osalta ei muuttuisi, sillä lelujen osalta markkinavalvontaviranomaisena jatkaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja ulkorajavalvontaviranomaisena Tulli, minkä lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan nykytilaa vastaavaa sääntelyä Tullin roolista markkinavalvonnassa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettävän Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena eräissä tilanteissa. Ensinnäkin Tulli toimisi markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artikloja sovellettaessa kyseisissä artikloissa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena. Artiklat koskevat ulkorajavalvontaa ja niiden mukaan ulkorajavalvontaviranomaisen tulee pyytää markkinavalvontaviranomaisista arvioimaan tuotteen vaatimustenmukaisuus ja se, voidaanko tuote saattaa markkinoille. Ehdotuksen mukaan Tulli tekisi ulkorajavalvonnassa myös markkinavalvontaviranomaisille 25–28 artikloissa osoitetut toimenpiteet ja siten esimerkiksi arvioisi tuotteen vaatimustenmukaisuuden ja tarvittaessa kieltäisi sen saattamisen markkinoille. Menettely vastaisi nykytilaa lelujen ulkorajavalvonnassa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettävän Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena silloin, kun kyse on lelujen toimittamisesta Suomeen EU:n jäsenmaista. Tullin valvontatoimivalta ulottuisi tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteyteen. Tullilla olisi valvontatoimivalta kummassakin tilanteessa myös erikseen, eli Tulli voisi toteuttaa valvontaa pelkästään tavaraerän purkamisen yhteydessä taikka pelkästään tavaraerän purkamiseen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimivaltuudet olisivat jatkossakin nykytilaa vastaavat. Tällä hetkellä Tullin vastaavasta toimivaltuudesta sisäraajavalvonnassa säädetään kuluttajaturvallisuuslain 14 §:n 2 momentissa. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Tullin toimiessa markkinavalvontaviranomaisena sovellettaisiin tullilain lisäksi markkinavalvontalain 6–29 §:ää. Tullilain toimivaltuuksia sovelletaan valvontaan nykyisinkin, sillä tullilain 3 luvun 7 §:n mukaan luvussa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan käyttää, kun niiden käyttäminen on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Tullilain 2 §:n 7 kohdassa on määritelty tullitoimenpiteellä tarkoitettavan kaikkia Tullin tehtäviin kuuluvia virkatoimia tullirikosten esitutkintaa ja rajatarkastusta lukuun ottamatta.

Pykälän otsikko ehdotetaan samalla selkeyden vuoksi muutettavan muotoon ”Valvontaviranomaiset”.

57 §. Markkinavalvonta. Pykälässä ehdotetaan jatkossa viitattavan markkinavalvonta-asetukseen ja markkinavalvontalakiin. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävään informatiivinen viittaus markkinavalvonta-asetukseen, jonka soveltamisalaan myös leلودirektiivi kuuluu.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan informatiivista viittausta markkinavalvontalakiin. Voimassa olevan 57 §:n mukaan lelujen turvallisuudesta annetun lain valvontaan sovelletaan kulutustavaroitten ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia, jonka on korvannut kuluttajaturvallisuuslaki. Tässä yhteydessä lelujen turvallisuudesta annettu laki ehdotetaan lisättävän markkinavalvontalain soveltamisalaan, joten jatkossa lelujen markkinavalvontaan sovellettaisiin ku-

LUONNOS

luttajaturvallisuuslain sijaan markkinavalvontalakea. Koska aineellinen säännös markkinavalvontalain soveltamisesta lelujen markkinavalvontaan sisältyisi jatkossa markkinavalvontalain 1 §:ään, lelulakiin ehdotettava viittaus olisi informatiivinen. Markkinavalvonnan keinojen osalta nykytila säilyisi pääosin ennallaan, joskin markkinavalvontaviranomaisen käytössä olevat valvontakeinot olisivat jatkossa yhdenmukaisempia muiden tuotesektoreiden kanssa ja sisältäisivät joitain uusia valvontakeinoja, joita markkinavalvonta-asetus edellyttää, kuten tehokkaampia keinoja verkkokaupan valvontaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettävän, että markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään lelujen turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa. Täsmennys on tarpeen, sillä markkinavalvontalaissa käytetty talouden toimijan käsite poikkeaa lelujen turvallisuudesta annetun lain terminologiasta. Markkinavalvontalain mukaiset talouden toimijaan kohdistettavat valvontakeinot kohdistuisivat siis lelusektorilla tarkoitettuun elinkeinonharjoittajaan.

Markkinavalvonnassa noudatettaisiin jatkossakin ennalta varautumisen periaatetta, mikäli tieteelliset tiedot eivät ole riittäviä, lopullisia tai varmoja tai jos alustavan tieteellisen arvioinnin mukaan on kohtuulliset perusteet epäillä, että ympäristöön, ihmisen terveyteen tai muihin suojeltaviin yleisiin etuihin kohdistuu mahdollisesti vaarallisia vaikutuksia.

Pykälän otsikko ehdotetaan samalla selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi muutettavan muotoon ”Markkinavalvonta”.

59 §. Ilmoitukset riskin aiheuttavista leluista. Pykälä ehdotetaan kumottavan, sillä vastaava säännös sisältyy markkinavalvontalain 27 §:n 2 momenttiin. Markkinavalvontalaki soveltuisi jatkossa myös lelujen markkinavalvontaan.

60 §. Lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen toimenpiteet muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteessa. Pykälä ehdotetaan kumottavan. Vastaavista markkinavalvonnan toimenpiteistä säädetään jatkossa markkinavalvontalain 3 luvussa, jonka toimivaltuudet soveltuvat myös muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteisiin.

61 a §. Rangaistussäännökset. Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä, joka sisältäisi rangaistussäännökset lelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta sekä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta lelusektorin osalta. Leludirektiivin 51 artiklassa edellytetään jäsenmaiden säätävän direktiivin velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Voimassa olevan sääntelyn perusteella lelusektorilla sovelletaan kuluttajaturvallisuuslaissa säädettyä rangaistussäännöstä, jonka mukaan lain nojalla annetun viranomaisen määräyksen tai kiellon rikkominen on rangaistavaa. Lisäksi rikoslain 44 luvun 1 §:n mukaan terveysrikoksesta voidaan tuomita se, joka kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetun määräyksen vastaisesti tekee tiettyjä toimenpiteitä. Kyseinen säännös soveltuu nykyisin myös lelusektorilla kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettujen määräysten kautta. Kun lelujen turvallisuudesta annetun lain valvontaan ei enää jatkossa sovelleta kuluttajaturvallisuuslain valvontakeinoja, kyseiset rangaistussäännökset eivät myöskään jatkossa sovellu lelusektorilla. Markkinavalvontalaissa taas ei ole hallinnollisia pakkokeinoja lukuun ottamatta sääntelyä seuraamuksista, vaan seuraamussääntely sisältyy joko sektorilakiin erikseen. Tämän vuoksi lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin on tarpeen ehdottaa uutta pykälää rangaistussäännöksistä. Samassa yhteydessä rangaistussäännös on tarpeen muotoilla tarkkarajaisemmaksi, jotta se toteuttaisi nykyisiä rangaistussäännöksiä paremmin rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta, joka sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittäväällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko

LUONNOS

tai laiminlyönti rangaistavaa. Ehdotetuissa rangaistussäännöksissä rangaistava teko ei riippuisi viranomaisen antamista määräyksistä, vaan rangaistavaa olisi laissa nimenomaisesti eri toimijoille säädettyjen velvollisuuksien rikkominen.

Pykälään on tarpeen ehdottaa sisällytettävän rangaistussäännökset myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Leludirektiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotteet kuuluvat myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan, minkä johdosta artiklassa asetetut velvoitteet koskevat myös lelusektorin toimijoita. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään jäsenvaltioita säätämään asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Leludirektiivissä ja markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa on joiltain osin päällekkäisiä velvoitteita, minkä johdosta rangaistussäännöksissä on tarpeen huomioida 4 artiklan velvoitteista vain ne, joiden osalta ei ole esitetty säädettyä rangaistusta lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteiden rikkomisen perusteella.

Syyksiluettavuuden asteen osalta rangaistussäännökset on jaettu kahteen osaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan sisällytettävän valmistajan ja maahantuojan velvollisuuksien rikkomisen seuraamukset, joiden osalta syyksiluettavuuden asteena olisi tahallisuus tai huolimattomuus. Vaatimusten vastaisesta tai vaarallisesta lelusta aiheutuvat vahingot saattavat olla erittäin vakavia ja kohdistuvat usein tuotteen käyttäjän henkeen tai terveyteen. Lelut on tarkoitettu lasten käytettäväksi ja lapsia haavoittuvana ryhmänä on tarpeen suojata. Koska valmistaja ja maahantuoja ovat ensisijaisesti vastuussa lelun vaatimustenmukaisuudesta ja heillä on toimijoista parhaat tiedot lelusta sekä mahdollisuudet vaikuttaa lelun turvallisuuteen, ehdotetaan syyksiluettavuuden asteeksi valmistajan ja maahantuojan osalta tahallisuutta tai huolimattomuutta. Lelujen turvallisuudesta annetun lain vaatimukset kohdistuvat tuotteiden turvallisuuteen ja vaaran ennaltaehkäisemiseen, minkä vuoksi huolimattoman menettelyn seuraukset voivat olla hyvin vakavia. Rikoslain 3 luvun 7 §:n mukaan tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan.

Jakelijan, valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan velvollisuuksien rikkomisen osalta syyksiluettavuuden asteeksi taas ehdotetaan tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Myös näiden toimijoiden velvollisuuksien rikkomisen seurauksena vaatimusten vastainen tai vaarallinen lelu saattaa aiheuttaa erittäin vakavia vahinkoja. Toisaalta näiden toimijoiden mahdollisuudet vaikuttaa lelun turvallisuuteen ovat pienemmät kuin valmistajalla ja maahantuojalla, jotka ovat ensisijaisesti vastuussa lelun vaatimustenmukaisuudesta. Rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään siitä, millä perusteella huolimattomuutta pidetään törkeänä. Se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä, ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään vaikuttavat olosuhteet.

Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentteihin sisältyisi toissijaisuuslauseke. Rangaistavaksi ehdotettujen velvoitteiden rikkomiseen voisi soveltua myös rikoslain 16 luvun 8 §:n väärän todistuksen antaminen viranomaiselle, 33 luvun väärennyksrikokset sekä 34 luvussa säädetty yleisvaaralliset rikokset.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 5 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan varmistaa lelun vaatimustenmukaisuus. Kyseisen momentin mukaan valmistajan on suunniteltava ja valmistettava markkinoille saatettava lelu lelujen turvallisuudesta annetun lain vaatimusten mukaisesti. Val-

LUONNOS

mistajan vastuulla on perehtyä laissa säädettyihin vaatimuksiin ja varmistaa valmistamansa lelun vaatimustenmukaisuus. Leluille asetetut vaatimukset liittyvät esimerkiksi lelun mekaniikkiin, fysikaalisiin ja kemiallisiin ominaisuuksiin ja lelun syttyvyyteen ja hygieenisyyteen.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 5 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan laatia tekniset asiakirjat. Kyseisen momentin mukaan valmistajan on laadittava tekniset asiakirjat siten kuin 42 §:ssä säädetään. Lain 42 §:ssä on asetettu teknisille asiakirjoille vaatimukset, jotka valmistajan tulee huomioida. Teknisiin asiakirjoihin tulee 42 §:n mukaan sisältyä esimerkiksi tarkka kuvaus suunnittelusta ja valmistuksesta, turvallisuuden arviointi ja kuvaus noudatetuista vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelyistä.

Ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 5 §:n 2 momentissa säädettyä vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen momentin mukaan valmistajan on osoitettava tai annettava jonkin muun tahon osoitettavaksi lelun vaatimustenmukaisuus 36 §:ssä säädetyllä tavalla. Lain 36 §:ssä säädetään tarkemmin siitä, mitä vaatimuksia vaatimustenmukaisuuden arvioinnille eri tilanteissa on asetettu.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 5 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan laatia vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnittää tuotteeseen CE-merkintä. Kyseisen momentin mukaan, kun lelun vaatimustenmukaisuus on osoitettu, valmistajan on laadittava 32 §:ssä säädetty EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä leluun CE-merkintä siten kuin 33 ja 34 §:ssä säädetään. Lain 32 § sisältää tarkemmat vaatimukset vaatimustenmukaisuusvakuutuksen sisällölle ja 33–34 §:ssä säädetään CE-merkinnän kiinnittämistä koskevista vaatimuksista.

Ehdotetun 1 momentin 5 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 5 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuuttaan säilyttää tekniset asiakirjat ja vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan taikka jos maahantuoja rikkoisi vastaavaa velvollisuuttaan, josta säädetään 16 §:n 1 momentissa. Lain 5 §:n 3 momentin mukaan valmistajan on säilytettävä tekniset asiakirjat ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille. Lain 16 §:n 1 momentin mukaan taas maahantuojan on pidettävä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on asetettu saataville markkinoilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan perustellusta pyynnöstä antaa saataville. Valmistajan velvoitteen osalta määräajan laskeminen alkaa siten lelun markkinoille saattamisesta ja maahantuojan osalta määräajan laskeminen alkaa lelun asettamisesta saataville markkinoilla.

Ehdotetun 1 momentin 6 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 6 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan varmistaa, että sarjatuotannossa valmistettu lelu on vaatimusten mukainen. Pykälään sisältyy tarkempaa sääntelyä siitä, millaisia toimenpiteitä valmistajan tulee tehdä sarjatuotannon vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi. Valmistajan tulee esimerkiksi huomioida muutokset lelun suunnittelussa tai ominaisuuksissa sekä yhdenmukaistetuissa standardeissa.

Ehdotetun 1 momentin 7 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 7 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan liittää leluun tunnistus- ja yhteystiedot. Pykälän 1 momentin mukaan valmistajan on varmistettava, että leluun on kiinnitetty tyyppi-, erä-, sarja- tai mallinumero tai muu tunnus, jonka perusteella lelu voidaan tunnistaa, tai jos

LUONNOS

tämä ei ole mahdollista lelun koon tai luonteen vuoksi, että vaadittu tieto on esitetty pakkauksessa tai lelun mukana olevassa asiakirjassa. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan valmistajan on ilmoitettava nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä sekä osoitteensa joko lelussa tai pakkauksessa taikka, jos tämä ei ole mahdollista, lelun mukana olevassa asiakirjassa. Rangaistavaa siis olisi, jos valmistaja rikkoisi velvollisuuttaan ilmoittaa lelussa, sen pakkauksessa tai mukana olevassa asiakirjassa vaaditut lelun tunnistamiseen liittyvät tiedot sekä vaaditut yhteystiedot.

Ehdotetun 1 momentin 8 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 8 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot taikka jos maahantuoja rikkoisi vastaavia velvoitteitaan, joista säädetään 15 §:ssä ja 16 §:n 2 momentissa. Valmistajan ja maahantuojan velvoitteet vastaavat tältä osin toisiaan. Jos valmistajalla tai maahantuojalla on syytä uskoa, että tämän markkinoille saattama lelu ei ole vaatimusten mukainen, valmistajan ja maahantuojan velvollisuutena on ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin. Näitä korjaavia toimenpiteitä voi 8 §:n ja 15 §:n mukaan olla lelun saattaminen vaatimusten mukaiseksi, lelun poistaminen markkinoilta tai se, että loppukäyttäjä saadaan palauttamaan lelu. Lelun markkinoilta poistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää toimitusketjussa olevan lelun asettaminen saataville markkinoilla tai saada lelu poistetuksi markkinoilta. Tapauskohtaisesti tulee arvioitavaksi se, mihin korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen on riittävää. Mikäli esimerkiksi vaatimusten vastaista lelua ei ole vielä päätynyt loppukäyttäjille, riittävää on varmistaa se, ettei jakeluketjussa olevia leluja aseteta saataville markkinoilla. Sekä valmistajalla että maahantuojalla on myös velvollisuus tiedottaa valvontaviranomaiselle, jos lelu saattaa aiheuttaa vaaran tai riskin. Valmistajan ja maahantuojan tulee myös 8 §:n 1 momentin ja 15 §:n mukaisesti tiedottaa valvontaviranomaiselle vaatimustenvastaisuudesta ja korjaavista toimenpiteistä, mikäli lelu saattaa aiheuttaa vaaran tai riskin. Ilmoituksen voi tehdä esimerkiksi EU-komission ylläpitämän Product Safety Business Alert Gateway -järjestelmän (entinen Business Application) kautta tai suoraan markkinavalvontaviranomaiselle. Lisäksi 8 §:n 2 momentin ja 16 §:n 2 momentin mukaan valmistajan ja maahantuojan velvollisuutena on antaa valvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen lelun vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmistoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Tiedot on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka valvontaviranomainen hyväksyy. Edellä kuvattujen velvollisuuksien rikkominen olisi rangaistavaa. Näiden velvollisuuksien lisäksi 8 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 2 momentissa säädetään valmistajan ja maahantuojan velvollisuudesta tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa lelun aiheuttamien riskien poistamiseksi. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Mainitun yhteistyövelvoitteen rikkominen ei siis olisi rangaistavaa, vaan rangaistusvastuu koskisi ehdotetun 1 momentin 8 kohdassa mainittuja valmistajan ja maahantuojan velvollisuuksia ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot.

Ehdotetun 1 momentin 9 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 10 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimustenmukaisia leluja. Maahantuojan tulee ennen lelun markkinoille saattamista varmistua siitä, että lelu täyttää sille lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

LUONNOS

Ehdotetun 1 momentin 10 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 10 §:n 2 momentissa ja 12 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat. Lain 10 §:n 2 momentin mukaan maahantuojan on ennen lelun saattamista markkinoille varmistettava, että valmistaja on arvioinut lelun vaatimustenmukaisuuden asianmukaisesti, valmistaja on laatinut tekniset asiakirjat, leluun on kiinnitetty CE-merkintä, lelun mukana on vaaditut asiakirjat ja valmistaja on noudattanut 7 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, jotka liittyvät tunnistetietojen ilmoittamiseen lelussa. Rangaistavaa olisi, jos maahantuoja laiminlöisi velvollisuutensa varmistaa edellä mainitut seikat ennen lelun saattamista markkinoille.

Ehdotetun 1 momentin 11 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 10 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ilmoittaa vaarasta valmistajalle. Lain 10 §:n 3 momentin mukaan maahantuojan on ilmoitettava valmistajalle, mikäli lelu saattaa aiheuttaa vaaraa. Maahantuojan tulee siis tehdä ilmoitus valmistajalle, mikäli sen tietoon tulee, että lelu saattaa aiheuttaa vaaraa. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, onko vaaran aiheutuminen varmaa, mikäli tiedossa on, että vaaran aiheutumisen mahdollisuus on olemassa.

Ehdotetun 1 momentin 12 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 11 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan liittää leluun yhteystietonsa. Pykälän mukaan maahantuojan on ilmoitettava nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä ja osoitteensa mahdollista yhteydenottoa varten joko lelussa tai, jos tämä ei ole mahdollista, lelun pakkauksessa tai sen mukana olevassa asiakirjassa.

Ehdotetun 1 momentin 13 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 14 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan testata lelu ja kirjata valitukset. Pykälän mukaan maahantuojan on testattava näyte markkinoilla saatavaksi asettamastaan lelusta silloin, kun hän katsoo sen aiheelliseksi kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi lelun aiheuttamien riskien vuoksi. Tapauskohtaisesti on arvioitava, milloin kynnys testauksen aiheellisuudesta ylittyy. Testaaminen on esimerkiksi aiheellista silloin, kun maahantuojan tietoon tulee, että lelu saattaa aiheuttaa riskin kuluttajan terveydelle tai turvallisuudelle ja testaamalla näyte kyseisestä lelusta voidaan varmistua siitä, aiheuttaako kyseinen lelu riskin. Lain 14 §:n mukaan maahantuojan tulee myös tutkia lelusta tehdyt valitukset ja pitää tarvittaessa kirjaa valituksista, sellaisista leluista, jotka eivät täytä vaatimuksia ja leluja koskevista palautusmenettelyistä. Lisäksi maahantuojan tulee tiedottaa jakelijoille tuloksista, joita näiden toimenpiteiden avulla on saatu. Tarve valitusten, vaatimustenvastaisten lelujen ja palautusmenettelyjen kirjaamisesta voidaan katsoa syntyvän silloin, kun maahantuoja saa tietoonsa valituksen, kun maahantuoja saa tietoonsa, että sen markkinoille saattama lelu on vaatimustenvastainen tai kun palautusmenettely käynnistetään.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi 17 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan varmistaa, että lelu on vaatimusten mukainen. Lain 17 §:n 1 momentin mukaan jakelijan on noudatettava asiaankuuluvaa huolellisuutta sen varmistamiseksi, että lelu on vaatimusten mukainen, kun jakelija asettaa lelun saataville markkinoilla. Jakelijan huolellisuusvelvoitteen rikkomisen tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta olisi rangaistavaa.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi 17 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan varmistaa, että valmistaja ja maahantuoja ovat täyttäneet velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat. Lain 17 §:n 2 momentin mukaan jakelijan on ennen lelun asettamista saataville

LUONNOS

markkinoilla varmistettava, että valmistaja on laatinut vaaditut asiakirjat. Valmistajalta vaadittuihin asiakirjoihin kuuluvat muun muassa lain 42 §:ssä tarkoitetut tekniset asiakirjat ja lain 32 §:ssä tarkoitettu vaatimustenmukaisuusvakuutus. Lisäksi 17 §:n 2 momentin mukaan jakelijan on varmistettava, että lelussa on vaadittu CE-merkintä sekä vaaditut käyttöohjeet ja varoitusmerkinnät. Jakelijan on myös varmistettava, että valmistaja on noudattanut 7 §:ssä ja maahantuoja 11 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Nämä valmistajan ja maahantuojan velvoitteet koskevat lelun tunnistetietojen sekä valmistajan ja maahantuojan yhteystietojen ilmoittamista lelussa, pakkauksessa tai lelun mukana olevassa asiakirjassa.

Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi 17 §:n 4 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ilmoittaa vaarasta valmistajalle tai maahantuojuille. Kyseisen 17 §:n 4 momentin mukaan jakelijan on ilmoitettava valmistajalle tai maahantuojuille, mikäli lelu saattaa aiheuttaa vaaraa. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, onko vaaran aiheutuminen varmaa, mikäli jakelijan tiedossa on, että vaaran aiheutumisen mahdollisuus on olemassa.

Ehdotetun 2 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi 19 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot. Kyse on vastaavasta velvoitteesta, jota ehdotetaan 1 momentin 8 kohdan mukaisesti rangaistavaksi valmistajan ja maahantuojan osalta. Erona on se, että syyksiluettavuuden aste olisi jakelijan kohdalla korkeampi. Muutoin rangaistusvastuuta arvioitaisiin samoin kuin edellä on kuvattu 1 momentin 8 kohdan osalta.

Ehdotetun 2 momentin 5 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos elinkeinonharjoittaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi 21 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan toimittaa vaaditut tiedot jakeluketjusta kymmenen vuoden ajan. Lain 21 §:n mukaan elinkeinonharjoittajan on pyynnöstä annettava valvontaviranomaiselle luettelo niistä elinkeinonharjoittajista, jotka ovat toimittaneet hänelle leluja sekä niistä elinkeinonharjoittajista, joille hän on toimittanut leluja. Tiedot on kyettävä esittämään kymmenen vuoden ajan lelun markkinoille saattamisesta tai markkinoille saataville asettamisesta. Laissa tarkoitettuja elinkeinonharjoittajia ovat valmistaja, valtuutettu edustaja, maahantuoja ja jakelija.

Ehdotetun 2 momentin 6 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat on laadittu, pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kyseisessä lainsäädännössä vaadittu ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä kyseisten viranomaisten saataville, jos tuotteeseen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta tai suoritustasoilmoituksesta ja teknisistä asiakirjoista. Lelujen osalta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja teknisistä asiakirjoista säädetään leلودirektiivissä ja lelujen turvallisuudesta annetussa laissa, joiden mukaan vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat tulee pitää valvovan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille. Sen sijaan suoritustasoilmoitusta ei vaadita leluilta. Sen vuoksi lelujen osalta rangaistavaa olisi valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan menettely, jos kyseinen toimija ei varmista, että tuotetta koskeva EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu, jos kyseinen toimija ei pidä vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja teknisiä asiakirjoja markkinavalvontaviranomaisen saatavilla vaadittu kym-

LUONNOS

menen vuoden ajan tai, jos kyseinen toimija ei varmista, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa markkinavalvontaviranomaisen saataville. Edellä mainituista velvollisuuksista minkä tahansa rikkominen tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta olisi rangaistavaa. Valmistajan ja maahantuojan osalta vastaavat velvollisuudet on ehdotettu säädettävän rangaistavaksi pykälän 1 momentin 2, 4, 5 ja 10 kohdissa.

Ehdotetun 2 momentin 7 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee toimittaa markkinavalvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi, kielellä, jota kyseinen viranomainen voi helposti ymmärtää. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmitoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Kielivaatimuksen täyttäminen tulisi arvioidavaksi tapauskohtaisesti. Selvää on, että markkinavalvontaviranomaiselle suomen tai ruotsin kielellä toimitetut asiakirjat täyttävät kielivaatimuksen. Myös englanniksi toimitettujen tietojen ja asiakirjojen voidaan katsoa täyttävän markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitetun kielivaatimuksen siltä osin, kun kyse on markkinavalvontaviranomaiselle toimitettavista asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Ehdotetun 2 momentin 8 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee ilmoittaa markkinavalvontaviranomaiselle, jos on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Tapauskohtaisesti tulisi arvioidavaksi, milloin täyttyy edellytys siitä, että toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin. Esimerkiksi toimijalle tehty ilmoitukset tuotteessa olevista puutteista johtuneista vaaratilanteista tai onnettomuuksista saatavat täyttää edellytyksen. Ilmoitus markkinavalvontaviranomaisille tulee tehdä jo siinä vaiheessa, kun on syytä uskoa riskin olevan olemassa sen sijaan, että toimija tällaisessa tilanteessa jäisi odottamaan lisätietoja tai vahvistusta riskin olemassaolosta.

Ehdotetun 2 momentin 9 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee tehdä markkinavalvontaviranomaisten kanssa yhteistyötä, mukaan lukien perustellun pyynnön seurauksena tehtävä yhteistyö, ja varmista, että ryhdytään viipymättä tarvittaviin korjaaviin toimiin, jos kyseinen tuote ei vastaa siihen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, tai jos tämä ei ole mahdollista, vähentää kyseisestä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun talouden toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että kyseinen tuote aiheuttaa riskin. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Pelkästään markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainitun yhteistyövelvoitteen rikkominen siis ei olisi rangaistavaa, vaan tässä yhteydessä ehdotettaisiin rangaistusvastuun koskevan muiden kyseisessä alakohdassa säädettyjen velvoitteiden rikkomista.

LUONNOS

Rangaistavaa olisi, mikäli toimija ei ryhdy asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan säännöksen mukaisesti välittömästi korjaaviin toimiin, jos tuote ei vastaa lainsäädännön vaatimuksia, tai jos se ei ole mahdollista, vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Rangaistavaa ei siis olisi pelkästään se, että toimija ei ryhdy välittömästi korjaaviin toimiin, vaan rangaistusvastuuta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että mikäli korjaaviin toimiin ryhtyminen ei ole mahdollista, toimijan tulee vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksessa mainituin ehdoin. Mikäli toimija esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä vähentäisi tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksen mukaisesti, vaikka korjaaviin toimiin ryhtyminen ei tilanteessa ollut mahdollista, toimija noudattaisi asetuksessa säädettyä velvollisuuttaan, eikä menettely olisi rangaistavaa. Sitä, milloin toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin, arvioitaisiin samalla tavalla kuin momentin 8 kohdan osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta jättää tuomitsematta rangaistukseen sellaisen kiellon tai määräyksen rikkomisesta, jota on tehostettu uhkasakolla. Rangaistukseen voitaisiin jättää tuomitsematta silloin, kun olisi kohtuutonta, että samasta teosta sekä määrättäisiin uhkasakko että tuomittaisiin rangaistukseen.

Pykälän 4 momentissa viitattaisiin CE-merkintärikkomuksesta annettuun lakiin (187/2010). Mainitussa laissa säädetään NLF-asetuksessa tarkoitetun CE-merkinnän asetuksen vastaisen käytön seuraamuksista. Lakia sovelletaan CE-merkintärikkomuksiin, jollei muualla laissa toisin säädetä. Laissa ei kriminalisoida tuotteen markkinoille saattamista ilman CE-merkintää, vaan se on jätetty sektorikohtaisen sääntelyn varaan.

7.2 Kuluttajaturvallisuuslaki

26 §. *Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta.* Pykälässä ehdotetaan säädettävän kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnan toimivaltuuksista. Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY, jäljempänä *konedirektiivi*, kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvitaan kansallista täydentävää sääntelyä markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista. Konedirektiivi on implementoitu valtioneuvoston asetuksella koneiden turvallisuudesta (400/2008), joka on annettu eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) ja kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) nojalla ja jätetty sittemmin voimaan kuluttajaturvallisuuslain nojalla, kun laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on kumottu. Koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kansallisesti kahta lakia. Ammattikäyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslakia. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät muutokset ammattikäyttöisten koneiden osalta on toteutettu jo aiemmin ja eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin on sisällytetty tarvittava kansallinen täydentävä sääntely. Tässä yhteydessä on tarkoitus toteuttaa markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät muutokset sääntelyyn kuluttajakäyttöisten koneiden sektorilla. Markkinavalvonta-asetus edellyttää, että markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuudet ovat käytettävissä kaikkien konedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvonnassa, joten pykälän ehdotetaan soveltuvan niihin konedirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin, jotka ovat myös kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettuja kulutustavaroita.

Kuluttajaturvallisuuslaissa säädetyt markkinavalvonnan toimivaltuudet vastaavat pitkälti markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyt valvontaviranomaisen toimivaltuuksia. Valmistelun ai-

LUONNOS

kana on arvioitu, että kuluttajaturvallisuuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien lisäksi markkina-
valvontaviranomaisella tulisi olla käytössään markkina-
valvonta-asetuksen 14 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettu toimivaltuus vaatia talouden toimijalta tietoja verkkosivustojen omis-
tajista, 14 artiklan 4 kohdan j alakohdassa tarkoitettu toimivaltuus hankkia tuotenäytteitä vae-
henkilöllisyyden turvin sekä 14 artiklan 4 kohdan k alakohdassa tarkoitettut toimivaltuudet verk-
korajapintoihin liittyen. Edellä kuvatuista toimivaltuuksista säädetään kansallisesti markkina-
valvontalain 8 §:n 2 momentissa, 10 a §:ssä ja 22 a §:ssä. Markkina-
valvontalakia ei kuitenkaan sovelleta koneiden markkina-
valvontaan. Tämän vuoksi kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 1 mo-
menttiin ehdotetaan aineellista säännöstä kyseisten pykäliden soveltamisesta kuluttajien käyttöön
tarkoitettujen koneiden markkina-
valvontaan.

Lisäksi markkina-
valvontaviranomaisella tulisi olla käytettävissään markkina-
valvonta-asetuk-
sen 14 artiklan 4 kohdan g ja h alakohdissa sekä 16 artiklassa tarkoitettut toimivaltuudet vaatia
talouden toimijoita ryhtymään toimenpiteisiin vaatimustenvastaisuustapausten korjaamiseksi.
Kuluttajaturvallisuuslain 6 luvussa säädetty toimivaltuudet ovat kuluttajien käyttöön tarkoitet-
tujen koneiden markkina-
valvonnassa riittäviä tähän tarkoitukseen silloin, kun kyse on vaati-
mustenvastaisesta tuotteesta, joka on 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla vaarallinen terveydelle tai
omaisuudelle. Markkina-
valvontaviranomaisella tulisi kuitenkin olla käytettävissään vastaavat
toimivaltuudet myös silloin, kun kyse on muodollisesta vaatimustenvastaisuudesta. Tällainen
tilanne on kyseessä esimerkiksi silloin, kun koneesta annetut tiedot, ohjeet tai muut asiakirjat
eivät täytä niille säädettyjä vaatimuksia. Tästä syystä kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 1 momen-
tiin ehdotetaan myös aineellista säännöstä, jonka mukaan muodollisen vaatimustenvastaisuuden
tilanteissa sovellettaisiin markkina-
valvontalain 17–22 ja 23–25 §:n toimivaltuuksia. Kyseisiä
toimivaltuuksia sovellettaisiin säännöksen mukaan, mikäli momentissa tarkoitettu kuluttajatur-
vallisuuslain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen kulutustavara ei ole 10 §:ssä tar-
koitettulla tavalla terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen.

Lisäksi edellä kuvatuissa tilanteissa ehdotetaan sovellettavan markkina-
valvontalain 28 §:n uh-
kasakkoa ja teettämisuhkaa koskevaa säännöstä, sillä kuluttajaturvallisuuslain vastaavaa sään-
nöstä ei voida soveltaa silloin, kun kielto tai määräys on annettu markkina-
valvontalain nojalla.
Markkina-
valvontalain uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevaa pykälää siis sovellettaisiin sil-
loin, kun kyse on uhkasakon tai teettämisuhan määräämisestä markkina-
valvontalain 8 §:n 2
momentin, 10 a, 17–22, 22 a tai 23–25 §:n nojalla annetun kiellon tai määräyksen tehosta-
miseksi.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan myös säännökset markkina-
valvontaviranomaisesta ja talou-
den toimijasta. Säännökset ovat tarpeen selkeyden vuoksi, sillä markkina-
valvontalaissa käytetty
terminologia poikkeaa kuluttajaturvallisuuslaissa käytetystä käsitteistöstä. Markkina-
valvonta-
lakia sovellettaessa markkina-
valvontaviranomaisena pidettäisiin kuluttajaturvallisuuslaissa tar-
koitettua valvontaviranomaista. Valvontaviranomaisista säädetään kuluttajaturvallisuuslain 4
luvussa. Lisäksi markkina-
valvontalakia sovellettaessa talouden toimijana pidettäisiin kuluttaja-
turvallisuuslaissa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa.

Markkina-
valvonta-asetuksen 4 artiklassa säädetään eräistä talouden toimijoiden velvoitteista,
joiden valvontaa varten markkina-
valvontaviranomaisella tulee olla käytettävissään riittävät ja
markkina-
valvonta-asetuksessa edellytetyt toimivaltuudet. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa
ehdotetaan säädetävän, että kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta valvontaan so-
vellettaisiin kuluttajaturvallisuuslain toimivaltuuksia sekä 1 momentissa tarkoitettuja markki-
na-
valvontalain toimivaltuuksia. Kyse olisi poikkeuksesta markkina-
valvontalain 1 §:n 5 momen-
tin säännökseen, jonka mukaan markkina-
valvontalakia sovelletaan markkina-
valvonta-asetuk-
sen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden valvontaan, jollei muualla toisin säädetä. Kuluttajien
käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta pääsäännöstä poikkeaminen on perusteltua ensinnäkin

LUONNOS

selkeyden vuoksi, sillä näin kaikkiin kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskeviin velvoitteisiin sovellettaisiin samoja markkinavalvonnan säännöksiä. Toiseksi poikkeaminen markkinavalvontalain 1 §:n 5 momentin pääsäännöstä olisi tarpeen siksi, että kuluttajaturvallisuuslain 50 §:ssä säädetyt rangaistussäännökset soveltuisivat myös silloin, kun kyse on markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät seuraamuksista, joita sovelletaan markkinavalvonta-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen johdosta.

48 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momentti päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien.

7.3 Mittauslaitelaki

4 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 4 momentin viittaus NLF-asetukseen ehdotetaan päivitettävän ja momenttiin ehdotetaan lisättävän viittaus myös markkinavalvonta-asetukseen. NLF-asetuksen markkinavalvontaa ja ulkorajavalvontaa koskevat pykälät on kumottu markkinavalvonta-asetuksella. NLF-asetuksessa säädetään edelleen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnista ja tuotteiden CE-merkinnästä. Markkinavalvonta-asetuksessa taas säädetään markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista. Viittaukset olisivat informatiivisia.

Pykälän 5 momentin viittaus markkinavalvontalakiin ehdotetaan päivitettävän vastaamaan voimassa olevaa EU-sääntelyä, jossa markkinavalvonta-asetuksella on korvattu NLF-asetuksen ulkorajavalvontaa koskevat artiklat.

25 a §. Pakkaajan tai maahantuojan vastuu. Lakiin ehdotetaan uutta pykälää, joka koskisi tuotteen pakkaajan ja maahantuojan vastuuta. Ehdotetun pykälän mukaan tuotteen pakkaajan tai maahantuojan olisi huolehdittava siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen. Lain 25 §:ssä säädetään valmispakkauksen vaatimuksista, mutta pykälään ei sisälly säännöstä siitä, kenen vastuulla valmispakkauksen vaatimustenmukaisuus on. Valmispakkauksia koskevat vaatimukset perustuvat tiettyjen tuotteiden pakkaamista valmispakkauksiin painon tai tilavuuden mukaan tapahtuvaa täyttöä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettuun neuvoston direktiiviin 76/211/ETY sekä valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismäärästä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2007/45/EY. Direktiivin 76/211/ETY liitteen I mukaan pakkaaja tai maahantuoja on vastuussa siitä, että valmispakkaukset ovat direktiivin vaatimusten mukaisia. Kansallisesti pakkaajan ja maahantuojan vastuusta säädetään tällä hetkellä valmispakkauksista annetun kauppaja ja teollisuusministeriön päätöksen (179/2000) 8 §:ssä, jonka mukaan pakkaaja tai maahantuoja on vastuussa valmispakkauksen vaatimustenmukaisuudesta, joka lisäksi varmistetaan päätöksen liitteen 1 kohdan 4 mukaisesti. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Valmistelun aikana on arvioitu, että tuotteen pakkaajan ja maahantuojan velvollisuudesta huolehtia valmispakkauksen vaatimustenmukaisuudesta olisi tarpeen säätää laissa. Sääntely vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa, mutta jatkossa pakkaajan ja maahantuojan vastuusta säädettäisiin lain tasolla.

Mikäli tuotteen pakkaaja on sijoittautunut EU-alueelle, tämä vastaa valmispakkauksen vaatimustenmukaisuudesta. Mikäli pakkaaja ei ole sijoittautunut EU-alueelle, vastuu vaatimustenmukaisuudesta on maahantuojalla.

LUONNOS

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista, jotka koskevat edellä mainittujen direktiivien 76/211/ETY ja 2007/45/EY velvoitteiden rikkomista. Tässä esityksessä ehdotetaan myös markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää seuraamussääntelyä mittauslaitelain 49 §:ään, mukaan lukien seuraamus tässä pykälässä tarkoitettujen pakkaajan ja maahantuojan velvoitteiden rikkomisesta. Myös tästä näkökulmasta pakkaajan ja maahantuojan velvoitteista säätäminen lain tasolla olisi tarkoituksenmukaista.

26 §. Mitta-astiapullon vaatimukset. Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 5 momentti, jonka mukaan mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on pykälässä säädettyjen vaatimusten mukainen. Mitta-astiapullon vaatimuksista säädetään 26 §:n 1–4 momentissa, mutta pykälään ei sisälly säännöstä siitä, kenen vastuulla mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuuden varmistaminen on. Mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuutta koskeva sääntely perustuu mitta-astioina käytettäviä pulloja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 75/107/ETY sääntelyyn. Kansallisesti vastuutahosta säädetään mitta-astioina käytettävistä pulloista annetussa kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksessä 180/2000, jonka 6 §:n mukaan valmistaja on vastuussa mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta. Kuten ehdotetun 25 a §:n osalta on todettu, yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevan lailla säätämisen vaatimuksen vuoksi on valmistelussa arvioitu, että valmistajan velvollisuudesta huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta olisi tarpeen säätää laissa. Sääntely vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa, mutta valmistajan vastuusta säädettäisiin jatkossa lain tasolla.

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista, jotka koskevat edellä mainitun direktiivin 75/107/ETY velvoitteiden rikkomista. Tässä esityksessä ehdotetaan myös markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää seuraamussääntelyä mittauslaitelain 49 §:ään, mukaan lukien seuraamus tässä pykälässä tarkoitettujen valmistajan velvoitteiden rikkomisesta. Myös tästä näkökulmasta valmistajan velvoitteista säätäminen lain tasolla olisi tarkoituksenmukaista.

33 a §. Markkinavalvonta. Lakiin ehdotetaan uutta pykälää, jossa säädettäisiin siitä, että mittauslaitelain valvontaa koskevia 34–44 § ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan, lukuun ottamatta 36 §:ssä säädettyä tarkastusoikeutta. Mittauslaitteiden markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalain säännöksiä. Mittauslaitelaki kuuluu markkinavalvontalain soveltamisalaan ja markkinavalvontalakia sovelletaan jo käytännössä mittauslaitelain mukaisten tuotteiden markkinavalvontaan, mikä on ollut tarkoituksena markkinavalvontalakia valmisteltaessa. Koska markkinavalvontalaki on väistyvä sääntelyä ja soveltuu sen 1 §:n mukaan, jollei muualla laissa toisin säädetä, saattaa mittauslaitelain valvontaa koskeva sääntely aiheuttaa epävarmuutta siitä, kumman lain säännöksiä markkinavalvontaan sovelletaan. Mittauslaitelakiin sisältyy valvontaa koskevia säännöksiä sen 34–44 §:ään ja kyseisiä säännöksiä sovelletaan mittauslaitteiden käytön valvontaan. Käytön valvonnassa toimivaltaisia valvontaviranomaisia ovat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä aluehallintovirastot. Mahdollisen tulkintaepävarmuuden poistamiseksi ja lain selkeyttämiseksi mittauslaitelaissa säädettäisiin jatkossa nimenomaisesti, etteivät kyseiset pykälät sovellu markkinavalvontaan.

Poikkeuksena on 36 §:n tarkastusoikeus, joka soveltuisi jatkossakin mittauslaitteiden markkinavalvontaan. Tarkastusoikeudesta on mittauslaitelaissa säädetty markkinavalvontalakia laajemmin, sillä mittauslaitelain mukaan tarkastuksia on mahdollista ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin silloin, kun on syytä epäillä rikoslain 30 luvun 1 §:ssä tai 36 luvun 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikosta. Nykytilaan ei tältä osin ehdoteta muutosta, eli vastaava tarkastusoikeus säilyisi markkinavalvontaviranomaisella jatkossakin.

LUONNOS

34 §. Valvontaviranomaiset. Pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia aiemmin kumotun 3 momentin tilalle. Kyse olisi informatiivisesta viittauksesta markkinavalvontalain 4 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään markkinavalvontaviranomaisesta. Mittauslaitelain markkinavalvontaviranomainen on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

49 §. Mittasäännösten rikkominen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ja pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 3 momentti. Ehdotettu 2 momentti sisältäisi rangaistussäännökset laissa säädettyjen tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisesta sekä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta mittauslaitteiden osalta. Mittauslaitedirektiivin 49 artiklassa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän direktiivin velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Vastaava säännös sisältyy myös vaakadirektiivin 42 artiklaan. Lisäksi markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää jäsenmaita säätämään vastaavasti seuraamuksista, jotka koskevat markkinavalvonta-asetuksen sekä asetuksen liitteessä II luetellun EU-lainsäädännön velvoitteiden rikkomista. Liitteeseen II kuuluu mitta-astiapulloja koskeva direktiivi 75/107/ETY sekä valmiiksi pakattuja tuotteita koskevat direktiivit 76/211/ETY sekä 2007/45/EY.

Mittauslaitelain 49 §:n rangaistussäännöksen mukaan lain 41–44 §:n nojalla annetun viranomaisen määräyksen tai kiellon rikkominen on rangaistavaa. Mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuden valvontaan ei sovelleta mittauslaitelain 41–44 §:n säännöksiä, vaan markkinavalvontalakia, minkä johdosta rangaistussäännökset eivät nykyisellään sovellu mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomiseen. Markkinavalvontalaissa taas ei ole hallinnollisia pakkokeinoja lukuun ottamatta sääntelyä seuraamuksista, vaan seuraamussääntely sisältyy jokaiseen sektorilakiin erikseen. Tämän vuoksi mittauslaitelakiin on tarpeen ehdottaa uutta sääntelyä tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista. Samassa yhteydessä on tarpeen ehdottaa rangaistussäännöksiä myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotteet kuuluvat myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan, minkä johdosta artiklassa asetetut velvoitteet koskevat myös kyseisten sektorien toimijoita ja markkinavalvonta-asetus edellyttää myös niiden osalta seuraamussääntelyä.

Syyksiluettavuuden asteeksi pykälän 2 momentin osalta ehdotetaan tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Syyksiluettavuuden aste olisi sama kuin 1 momentissa rangaistavaksi säädettyjen tekojen osalta. Pykälän 1 momentti soveltuu mittauslaitteiden käyttöä koskevien velvoitteiden rikkomiseen silloin, kun toimija rikkoo niitä koskevaa valvontaviranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä. Mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevat velvollisuudet on säädetty valmistajille, maahantuojille, jakelijoille, pakkaajille, valtuutetuille edustajille sekä eräissä tilanteissa jakelupalvelujen tarjoajille. Näiltä tahoilta edellytetään erityisosaamista sen varmistamiseksi, että mittauslaitteet täyttävät niille asetetut vaatimukset. Mittauslaitteiden luotettava toiminta on avainasemassa kaupankäynnissä, viranomaistoiminnassa sekä muissa yhteiskunnan keskeisissä toiminnoissa. Vaatimuksilla pyritään varmistamaan kuluttajansuojaa, luottamusta mittaustulosten oikeellisuuteen sekä reilua ja avointa kaupankäyntiä. Tämän vuoksi on perusteltua, että mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuudesta vastuussa olevien tahojen velvollisuuksien rikkominen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta on rangaistavaa.

Ehdotettuun 2 momenttiin sisältyisi toissijaisuuslauseke. Rangaistavaksi ehdotettujen velvoitteiden rikkomiseen voisi soveltua myös rikoslain 16 luvun 8 §:n väärän todistuksen antaminen viranomaiselle, 33 luvun väärennysrikokset sekä 36 luvun petosrikokset.

Ehdotetun 2 momentin 1–6 kohdissa säädettäisiin niistä valmistajan velvollisuuksista, joiden rikkominen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olisi rangaistavaa. Nämä valmistajan

LUONNOS

velvollisuudet sisältyvät 6 d–g §:ään. Momentin 1 kohta koskisi valmistajan 6 d §:n 1 momentissa säädettyä velvoitetta varmistaa mittauslaitteen vaatimustenmukaisuus ennen laitteen markkinoille saattamista. Valmistajan on myös voitava osoittaa, että mittauslaite on suunniteltu ja valmistettu mittauslaitelaisissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Momentin 2 kohta koskisi valmistajan 6 d §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuutta suorittaa mittauslaitteelle soveltuvat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt käyttäen ilmoitettua laitosta. Momentin 3 kohta koskisi valmistajan 6 d §:n 3–5 momentissa säädettyjä velvollisuuksia laatia tekniset asiakirjat, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja säilyttää nämä asiakirjat kymmenen vuoden ajan siitä, kun laite on saatettu markkinoille. Momentin 4 kohta koskisi 6 e §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia, että sarjatuotannossa valmistettu mittauslaite on vaatimusten mukainen. Pykälän mukaan valmistajan on otettava huomioon muutokset mittauslaitteen suunnittelussa tai ominaisuuksissa ja muutokset yhdenmukaistetuissa standardeissa tai muissa teknisissä eritelmissä. Momentin 5 kohta koskisi 6 f §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta kiinnittää mittauslaitteeseen CE-merkintä ja täydentävä metrologinen merkintä sekä muita kyseisiin merkintöihin liittyviä 6 f §:n 1 momentissa säädettyjä velvollisuuksia. Merkinnät on esimerkiksi pykälän mukaan kiinnitettävä näkyvästi, helposti luettavasti ja pysyvästi. Momentin 6 kohta koskisi valmistajan 6 g §:ssä säädettyä velvollisuutta varmistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät, ohjeet ja muut tiedot sekä yhteystiedot. Pykälän mukaan valmistajan on esimerkiksi ilmoitettava mittauslaitteessa nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä ja postiosoitteensa sekä yksi yhteyspiste, jonka kautta valmistajaan saa yhteyden. Merkinnöistä, ohjeista ja luotettavuustiedoista säädetään tarkemmin ei-automaattisista vaaoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1431/2016 sekä mittauslaitteiden olennaisista vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja teknisistä erityisvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1432/2016.

Ehdotetun 2 momentin 7–10 kohdissa säädettäisiin niistä maahantuojan velvoitteista, joiden rikkominen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olisi rangaistavaa. Nämä maahantuojan velvollisuudet sisältyvät 6 j §:ään. Rangaistavaa olisi 7 kohdan mukaan, mikäli maahantuojaa saattaisi markkinoille sellaisia mittauslaitteita, jotka eivät täytä laissa säädettyjä vaatimuksia. Momentin 8 kohta koskisi 6 j §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta varmistua siitä, että valmistaja on täyttänyt 2 momentissa mainitut velvollisuutensa ja laitteessa on 2 momentissa mainitut tiedot. Momentin 9 kohta koskisi 6 j §:n 5 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä ja postiosoitteensa mittauslaitteessa tai, jos se ei ole mahdollista, mittauslaitteen pakkauksessa tai laitteen mukana seuraavassa asiakirjassa. Kyseisen momentin mukaan maahantuojan on lisäksi ilmoitettava yksi yhteyspiste, jonka kautta valmistajaan saa yhteyden. Valmistajan yhteyspisteen ilmoittamista ei kuitenkaan ehdoteta rangaistavaksi tässä yhteydessä maahantuojan osalta. Velvollisuus kiinnittää mittauslaitteeseen valmistajan yhteys- ja osoitetiedot on ensisijaisesti valmistajalla. Momentin 10 kohta koskisi 6 j §:n 6 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta pitää EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat saatavilla kymmenen vuoden ajan. Kyseisen momentin mukaan EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös valvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan siitä, kun mittauslaite on saatettu markkinoilla, ja varmistettava, että tekniset asiakirjat ovat viranomaisen saatavilla. Maahantuojan osalta rangaistavaksi ei ehdoteta 6 j §:n 4 momentissa säädettyä velvollisuutta varmistaa, että mittauslaitteen varastointi- tai kuljetusolosuhteet eivät vaaranna sen vaatimustenmukaisuutta. Velvoitteen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että vaatimustenvastaisia tuotteita ei päädy markkinoille. Tässä yhteydessä ehdotetaan säädettävän rangaistavaksi, mikäli maahantuojaa rikkoo velvollisuuttaan varmistaa, että markkinoille saatettavat mittauslaitteet ovat vaatimustenmukaisia, minkä on arvioitu valmistelussa olevan riittävää tavoitteen saavuttamiseksi.

LUONNOS

Ehdotetun 2 momentin 11 kohdassa säädettäisiin niistä jakelijan velvoitteista, joiden rikkominen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olisi rangaistavaa. Nämä jakelijan velvollisuudet sisältyvät 6 k §:ään. Rangaistavaa olisi 11 kohdan mukaan, jos jakelija rikkoisi 6 k §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan tarkistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät ja tiedot ja mittauslaitteen mukana on vaaditut asiakirjat. Momentin mukaan asiakirjojen tulee olla suomen, ruotsin tai muulla valvontaviranomaisen hyväksymällä kielellä. Käyttöohjeet on toimitettava ainakin suomeksi ja ruotsiksi.

Ehdotetun 2 momentin 12–14 kohdissa säädettäisiin eräistä talouden toimijoiden velvollisuuksista, joiden rikkominen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olisi rangaistavaa. Näistä velvollisuuksista säädetään 6 m ja 6 n §:ssä. Ehdotetun 12 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja, maahantuojaja tai jakelija rikkoisi 6 m §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle. Säännöksen mukaan, jos valmistajalla tai maahantuojalla on syytä epäillä, että sen markkinoille saattama mittauslaite ei täytä lain vaatimuksia, heidän on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin mittauslaitteen saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, sen poistamiseksi markkinoilta tai sitä koskevan palautusmenettelyn järjestämiseksi. Myös jakelijan tulee ryhtyä mainittuihin toimenpiteisiin. Mittauslaitteen markkinoilta poistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää toimitusketjussa olevan mittauslaitteen asettaminen saataville markkinoilla. Palautusmenettelyllä taas tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada loppukäyttäjien saataville jo asetetut mittauslaitteet takaisin. Tapauskohtaisesti tulee arvioitavaksi se, mihin korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen on riittävää. Mikäli esimerkiksi vaatimusten vastaista mittauslaitetta ei ole vielä päätyntä loppukäyttäjille, riittävää on varmistaa se, ettei jakeluketjussa olevia mittauslaitteita aseteta saataville markkinoilla.

Ehdotetun 2 momentin 13 kohta koskisi 6 m §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan tai maahantuojan velvollisuutta tehdä testejä ja tutkimuksia, pitää niistä kirjaa ja tiedottaa niistä jakelijoille. Kyseisen 6 m §:n 3 momentin mukaan valmistajan ja maahantuojan on silloin, kun se on mittauslaitteen luotettavan toiminnan varmistamiseksi tarpeellista, tai valvontaviranomaisen pyynnöstä, tehtävä näytteisiin perustuvia testejä markkinoilla saataville asetetuille mittauslaitteille ja tutkittava valitukset, vaatimustenvastaiset mittauslaitteet ja mittauslaitteiden palautukset ja pidettävä niistä kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille kaikesta tällaisesta valvonnasta. Tapauskohtaisesti tulee arvioitavaksi, milloin toimenpiteisiin ryhtyminen on tarpeellista mittauslaitteen luotettavan toiminnan varmistamiseksi. Valvontaviranomaisen pyynnöstä toimenpiteisiin on ryhdyttävä aina.

Ehdotetun 2 momentin 14 kohta koskisi 6 n §:ssä säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta toimittaa valvontaviranomaiselle vaaditut tiedot ja säilyttää 6 n §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kymmenen vuoden ajan. Pykälässä säädetään lain noudattamisen valvontaa varten tarpeellisten asiakirjojen ja tietojen luovuttamisesta valvontaviranomaiselle tämän pyynnöstä. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmitoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Tiedot on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka valvontaviranomainen hyväksyy. Lisäksi 6 n §:n 2 momentissa säädetään tunnistetiedoista, jotka on pystyttävä esittämään valvontaviranomaiselle tämän pyynnöstä. Pykälän 3 momentin mukaan kyseiset tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun toimijalle on toimitettu mittauslaite ja kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun se on toimittanut mittauslaitteen edelleen. Rangaistavaa siis olisi, jos valmistaja, maahantuojaja tai jakelija rikkoisi edellä kuvattuja 6 n §:n velvoitteitaan tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

LUONNOS

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan talouden toimijan velvoitteet soveltuvat mittauslaitedi-
rektiivin ja vaakadirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Kyseiset direktiivit on pantu
täytäntöön mittauslaitelain sääntelyllä. Tässä yhteydessä ehdotetaan mittauslaitelakiin myös
markkinavalvontalain 41 artiklan edellyttämää seuraamussääntelyä, kun kyse on markkinaval-
vonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomisesta. Ehdotetun 2 momentin 15 kohdan mu-
kaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törke-
ästä huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakoh-
dassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa velvol-
lisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee varmentaa, että EU-vaatimus-
tenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat on laadittu, pitää vaatimus-
tenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviran-
omaisen saatavilla kyseisessä lainsäädännössä vaaditun ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat
voidaan antaa pyynnöstä kyseisten viranomaisten saataville, jos tuotteeseen sovellettavassa
unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta
tai suoritustasoilmoituksesta ja teknisistä asiakirjoista. Mittauslaitedi-
rektiivin osalta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja teknisistä asiakirjoista säädetään kysei-
sissä direktiiveissä ja mittauslaitelaisissa, joiden mukaan vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tek-
niset asiakirjat tulee pitää valvojan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen,
kun tuote on saatettu markkinoille. Sen sijaan suoritustasoilmoitusta ei vaadita mittauslaitteilta.
Sen vuoksi mittauslaitteiden osalta rangaistavaa olisi valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun
tarjoajan menettely, jos kyseinen toimija ei varmista, että tuotetta koskeva EU-vaatimustenmu-
kaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu, jos kyseinen toimija ei pidä vaatimustenmu-
kaisuusvakuutusta ja teknisiä asiakirjoja markkinavalvontaviranomaisen saatavilla vaaditun
kymmenen vuoden ajan tai, jos kyseinen toimija ei varmista, että tekniset asiakirjat voidaan
pyynnöstä antaa markkinavalvontaviranomaisen saataville. Edellä mainituista velvollisuuksista
minkä tahansa rikkomisen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olisi rangaistavaa.

Ehdotetun 2 momentin 16 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jake-
lupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-ase-
tuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koske-
vaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee toimittaa markkina-
valvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen
tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi, kielellä, jota kyseinen viranomainen voi hel-
posti ymmärtää. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuot-
teen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuot-
teen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmiss-
toihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytä-
mät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Kielivaatimuk-
sen täyttäminen tulisi arvioitavaksi tapauskohtaisesti. Selvää on, että markkinavalvontaviran-
omaiselle suomen tai ruotsin kielellä toimitetut asiakirjat täyttävät kielivaatimuksen. Myös eng-
lanniksi toimitettujen tietojen ja asiakirjojen voidaan katsoa täyttävän markkinavalvonta-ase-
tuksessa tarkoitettua kielivaatimuksen siltä osin, kun kyse on markkinavalvontaviranomaiselle
toimitettavista asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Ehdotetun 2 momentin 17 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jake-
lupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-ase-
tuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vä-
hentämistä koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee
tehdä markkinavalvontaviranomaisten kanssa yhteistyötä, mukaan lukien perustellun pyynnön
seurauksena tehtävä yhteistyö, ja varmistaa, että ryhdytään viipymättä tarvittaviin korjaaviin
toimiin, jos kyseinen tuote ei vastaa siihen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsääd-
ännössä säädettyjä vaatimuksia, tai jos tämä ei ole mahdollista, vähentää kyseisestä tuotteesta

LUONNOS

aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun talouden toimija katsoo tai tällä on syy uskoa, että kyseinen tuote aiheuttaa riskin. Mittauslaitesääntelyssä arviointia on tehtävä ensisijaisesti siitä näkökulmasta, että vaatimustenvastainen mittauslaite aiheuttaa taloudellisen riskin sekä riskin kilpailuolosuhteiden vääristymisestä. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Pelkästään markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainitun yhteistyövelvoitteen rikkomisen siis ei olisi rangaistavaa, vaan tässä yhteydessä ehdotettaisiin rangaistusvastuun koskevan muiden kyseisessä alakohdassa säädettyjen velvoitteiden rikkomista.

Rangaistavaa olisi, mikäli toimija ei ryhdy asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan säännöksen mukaisesti välittömästi korjaaviin toimiin, jos tuote ei vastaa lainsäädännön vaatimuksia, tai jos se ei ole mahdollista, vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Rangaistavaa ei siis olisi pelkästään se, että toimija ei ryhdy välittömästi korjaaviin toimiin, vaan rangaistusvastuuta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että mikäli korjaaviin toimiin ryhtyminen ei ole mahdollista, toimijan tulee vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksessa mainituin ehdoin. Mikäli toimija esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä vähentäisi tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksen mukaisesti, vaikka korjaaviin toimiin ryhtyminen ei tilanteessa ollut mahdollista, toimija noudattaisi asetuksessa säädettyä velvollisuuttaan, eikä menettely olisi rangaistavaa.

Mittauslaitelain 6 j §:n 3 momenttiin sisältyy maahantuojan velvoite ilmoittaa valmistajalle ja valvontaviranomaiselle, mikäli mittauslaitteesta aiheutuu riski. Vastaava ilmoittamisvelvollisuus sisältyy myös jakelijan osalta 6 k §:n 3 momenttiin, minkä lisäksi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohtaan sisältyy kaikkien talouden toimijoiden velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle, mikäli on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Valmistelun aikana on arvioitu, ettei näitä velvoitteita esitetä kriminalisoitavaksi tässä yhteydessä. Mittauslaitteen aiheuttama riski on ensisijaisesti taloudellinen ja kilpailuolosuhteiden vääristymiseen liittyvä riski. Riskin käsitteen merkityksen arvioimisen on kuitenkin katsottu olevan mittauslaitteiden osalta siinä määrin monitulkintaista verrattuna esimerkiksi eräisiin muihin turvallisuutta keskeisemmin painottaviin tuotesektoreihin, ettei lakiin kirjattu velvoite riskistä ilmoittamisesta täytä rangaistussäännökseltä edellytettäviä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Lisäksi rangaistavaksi ehdotetaan säädetävän tässä yhteydessä täsmällisempi ja samaan tavoitteeseen tähtäävä velvoite, joka sisältyy lain 6 m §:n 1 ja 2 momenttiin. Kyseisten lainkohtien mukaan valmistajan, maahantuojan ja jakelijan tulee ryhtyä korjaaviin toimiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle, mikäli on syytä epäillä, että mittauslaite ei täytä sille laissa säädettyjä vaatimuksia. Näistä syistä mainittuja riskistä ilmoittamista koskevia velvoitteita ei ehdoteta tässä yhteydessä sisällytettävän rangaistussäännöksiin.

Syyksiluettavuuden asteeksi pykälän 3 momentin osalta ehdotetaan tahallisuutta. Pykälän 3 momentissa rangaistavaksi ehdotettavat teot sisältävät velvollisuuksia, jotka koskevat pakkauksen ja mitta-astiapullon muun vaatimustenmukaisuuden lisäksi vapaaehtoisten merkintöjen käyttämistä valmispakkauksissa ja mitta-astiapulloissa. Vaikka merkintöjen käyttäminen on vapaaehtoista, niiden tahallinen väärinkäyttö ja siten kuluttajan tai muun loppukäyttäjän tahallinen harhaanjohtaminen on sillä tavoin moitittavaa, että teoista on arvioitu tarpeen esittää rangaistusta. Syyksiluettavuuden asteeksi esitettäisiin kuitenkin näiden tekojen osalta tahallisuutta.

Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos tuotteen pakkaaja tai maahantuoja tahallaan rikkoisi 25 a §:ssä säädettyä velvollisuuttaan huolehtia pakkauksen vaatimustenmukaisuudesta. Ehdotetun 25 a §:n mukaan tuotteen pakkaajan ja maahantuojan on huolehdittava

LUONNOS

siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen. Pakkauksen vaatimuksista säädetään lain 25 §:ssä.

Ehdotetun 3 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan rikkoisi 26 §:n 5 momentissa säädettyä velvollisuuttaan huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta. Ehdotetun 26 §:n 5 momentin mukaan mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on 26 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta jättää tuomitsematta rangaistukseen sellaisen kiellon tai määräyksen rikkomisesta, jota on tehostettu uhkasakolla. Rangaistukseen voitaisiin jättää tuomitsematta silloin, kun olisi kohtuutonta, että samasta teosta sekä määrättäisiin uhkasakko että tuomittaisiin rangaistukseen.

50 §. *Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksestä.* Pykälä päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien.

51 §. *Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen päätöksestä.* Pykälä päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien.

7.4 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän lelujen turvallisuudesta annettu laki. Markkinavalvontalakia sovellettaisiin siis jatkossa lelujen markkinavalvontaan, ellei lelujen turvallisuudesta annetussa laissa toisin säädetä. Lain soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös lelujen markkinavalvontaa on perusteltua, jotta markkinavalvontaa koskeva sääntely olisi mahdollisimman yhdenmukaista ja jotta markkinavalvontaviranomaisella olisi käytettävissään markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät toimivaltuudet, joista säädetään markkinavalvontalaissa. Lakia sovellettaisiin markkinavalvonta-asetusta täydentävästi markkinavalvonnan toimenpiteisiin.

7.5 Kaasulaitelaki

9 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 2 momentti päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien.

12 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän kaksi uutta kohtaa, minkä lisäksi pykälän 2 ja 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Nämä muutokset koskisivat markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a-d alakohdissa säädettyjen velvollisuuksien laiminlyönnin rangaistavuutta. Kaasulaiteasetuksen (EU) 2016/426 soveltamisalaan kuuluvat tuotteet kuuluvat markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Tiettyjen kaasulaitelain mukaisten talouden toimijoiden velvoitteiden rikkominen on nähty tarpeen säätää rangaistavaksi, sillä lain vaatimukset kohdistuvat tuotteiden turvallisuuteen ja vaaran ennaltaehkäisemiseen, minkä vuoksi huolimattoman menettelyn seuraukset voivat olla hyvin vakavia. Tässä yhteydessä on tarpeen laajentaa rangaistussäännöstä koskemaan myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen talouden toimijoiden velvoitteiden laiminlyöntejä. Tämä olisi yhdenvertaista ja tasapuolista, jotta samalla tuotesektorilla rangaistussääntely kohdistuisi talouden toimijoihin tasapuolisesti niille toimijaketjussa porrastettujen ja erikseen säädettyjen vastuiden mukaan.

LUONNOS

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan mukaan sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden estämättä tuote, johon sovelletaan 5 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä, voidaan saattaa markkinoille vain, jos unioniin sijoittautunut talouden toimija vastaa tätä tuotetta koskevista 3 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä. Vastuut on artiklan mukaan porrastettu, eivätkä 4 artiklassa tarkoitetun yhteystahon roolissa toimivan talouden toimijan velvollisuudet rajoita muiden toimijoiden velvollisuuksia.

Asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu taho on tuotteen yhteyshenkilö. Koska kaasulaitelaissa on jo pääosin huomioitu valmistajan, maahantuojan ja jakelijan velvollisuuksien rikkomisen rangaistavuus, tässä yhteydessä on tarpeen säätää valmistajan ja maahantuojan velvoitteiden rikkomisen kriminalisoinnista vain tietyiltä osin. Sen sijaan 4 artiklassa tarkoitetun valtuutetun edustajan asetuksessa säädettyjen velvollisuuksien rikkomista ei ole aiemmin sanktioitu. Jakelupalvelun tarjoajalle ei ole säädetty velvollisuuksia kaasulaitteasetuksessa, joten kyseinen talouden toimija on uusi tällä tuotesektorilla.

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen talouden toimijoiden tiettyjen velvoitteiden rikkomisesta voisi ehdotuksen mukaan seurata sakkorangaistus, jos muualla laissa ei säädetä teosta ankarampaa rangaistusta. Rangaistussäännös rajattaisiin koskemaan 4 artiklan tilanteissa sellaisia talouden toimijoiden velvoitteita, joita kaasulaitelain sektorikohtainen sääntely ja rangaistussääntely ei kata. Tällaisia talouden toimijoita ovat kaasulaitteiden osalta markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu valtuutettu edustaja ja jakelupalvelun tarjoaja kaikkien 4 artiklan 3 kohdan velvoitteiden osalta ja lisäksi valmistaja ja maahantuoja tiettyjen 4 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdissa säädettyjen velvoitteiden osalta.

Ehdotetun 1 momentin uuden 15 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tai maahantuoja rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdan velvollisuuttaan pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä markkinavalvontaviranomaisen saataville. Velvollisuudesta säädetään myös valmistajan osalta kaasulaitteasetuksen 7 artiklassa ja maahantuojan osalta kaasulaitteasetuksen 9 artiklassa. Kymmenen vuoden aika alkaa säännösten mukaan kulua siitä, kun tuote on saatettu markkinoille. Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan toimijan tulee myös varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu. Tätä velvoitetta ei kuitenkaan esitetä tässä yhteydessä kriminalisoitavaksi valmistajan ja maahantuojan osalta, sillä vastaavan velvoitteen rikkomisen rangaistavuus sisältyy jo pykälän 1 momentin kohtiin 3 ja 8 valmistajan ja maahantuojan osalta.

Ehdotetun 1 momentin uuden 16 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valmistajan ja maahantuojan velvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee toimittaa markkinavalvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi, kielellä, jota kyseinen viranomainen voi helposti ymmärtää. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmistoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Kielivaatimuksen täyttäminen tulisi arvioitavaksi tapauskohtaisesti. Selvää on, että markkinavalvontaviranomaiselle suomen tai ruotsin kielellä toimitetut asiakirjat täyttävät kielivaatimuksen. Myös englanniksi toimitettujen tietojen ja asiakirjojen voidaan katsoa täyttävän markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitetun kielivaatimuksen siltä osin,

LUONNOS

kun kyse on markkinavalvontaviranomaiselle toimitettavista asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat on laadittu, pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kyseisessä lainsäädännössä vaaditun ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä kyseisten viranomaisten saataville, jos tuotteeseen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta tai suoritustasoilmoituksesta ja teknisistä asiakirjoista. Kaasulaitelain mukaisten tuotteiden osalta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja teknisistä asiakirjoista säädetään kaasulaiteasetuksessa, joiden mukaan vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat tulee pitää valvovan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun tuote on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön. Sen sijaan suoritustasoilmoitusta ei vaadita kaasulaitteilta. Sen vuoksi kaasulaitteiden osalta rangaistavaa olisi valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan menettely, jos kyseinen toimija ei varmista, että tuotetta koskeva EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu, jos kyseinen toimija ei pidä vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja teknisiä asiakirjoja markkinavalvontaviranomaisen saatavilla vaaditun kymmenen vuoden ajan tai, jos kyseinen toimija ei varmista, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa markkinavalvontaviranomaisen saataville. Edellä mainituista velvollisuuksista minkä tahansa rikkomisen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olisi rangaistavaa.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi myös, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelun tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa velvollisuutta. Kyse on saman velvoitteen rikkomisesta, joka kriminalisoitaisiin valmistajan ja maahantuojan osalta ehdotetussa uudessa 1 momentin 16 kohdassa. Velvollisuuden rikkomista arvioitaisiin samalla tavalla kuin kyseisessä kohdassa.

Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi lisäksi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelun tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee ilmoittaa markkinavalvontaviranomaiselle, jos on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Ilmoituksen voi tehdä esimerkiksi EU-komission ylläpitämän Product Safety Business Alert Gateway -järjestelmän (entinen Business Application) kautta tai suoraan markkinavalvontaviranomaiselle. Tapauskohtaisesti tulisi arvioitavaksi, milloin täyttyy edellytys siitä, että toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin. Esimerkiksi toimijalle tehdyt ilmoitukset tuotteessa olevista puutteista johtuneista vaaratilanteista tai onnettomuuksista saattavat täyttää edellytyksen. Ilmoitus markkinavalvontaviranomaisille tulee tehdä jo siinä vaiheessa, kun on syytä uskoa riskin olevan olemassa sen sijaan, että toimija tällaisessa tilanteessa jäisi odottamaan lisätietoja tai vahvistusta riskin olemassaolosta.

Ehdotetun 2 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi myös, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelun tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä korjaaviin toimiin ryhtymistä tai riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee tehdä markkinavalvontaviranomaisten kanssa yhteistyötä, mukaan lukien perustellun pyynnön seurauksena tehtävä yhteistyö, ja varmistaa, että ryhdytään viipymättä tarvittaviin korjaaviin

LUONNOS

toimiin, jos kyseinen tuote ei vastaa siihen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, tai jos tämä ei ole mahdollista, vähentää kyseisestä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun talouden toimija katsoo tai tällä on syy uskoa, että kyseinen tuote aiheuttaa riskin. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Pelkästään markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainitun yhteistyövelvoitteen rikkominen siis ei olisi rangaistavaa, vaan tässä yhteydessä ehdotettaisiin rangaistusvastuun koskevan muiden kyseisessä alakohdassa säädettyjen velvoitteiden rikkomista.

Rangaistavaa olisi, mikäli toimija ei ryhdy asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan säännöksen mukaisesti välittömästi korjaaviin toimiin, jos tuote ei vastaa lainsäädännön vaatimuksia, tai jos se ei ole mahdollista, vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Rangaistavaa ei siis olisi pelkästään se, että toimija ei ryhdy välittömästi korjaaviin toimiin, vaan rangaistusvastuuta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että mikäli korjaaviin toimiin ryhtyminen ei ole mahdollista, toimijan tulee vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksessa mainituin ehdoin. Mikäli toimija esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä vähentäisi tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksen mukaisesti, vaikka korjaaviin toimiin ryhtyminen ei tilanteessa ollut mahdollista, toimija noudattaisi asetuksessa säädettyä velvollisuuttaan, eikä menettely olisi rangaistavaa. Sitä, milloin toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin, arvioitaisiin samalla tavalla kuin momentin 3 kohdan osalta.

Syyksiluettavuuden asteeksi ehdotetaan 1 momenttiin lisättävien kohtien osalta tahallisuutta tai huolimattomuutta. Myös muiden kaasulaitelaissa sanktioitujen velvollisuuksien laiminlyönnit, jotka koskevat kaasulaitteiden valmistajaa, maahantuoja ja jakelijaa, on sanktioitu siten, että niiden osalta syyksiluettavuuden asteena on tahallisuus tai huolimattomuus. Näiltä toimijoilta vaaditaan erikoisosaamista ja erikoisammattipätevyyttä, joissa edellytetään huolellisuutta. Lain vaatimukset kohdistuvat tuotteiden turvallisuuteen ja vaaran ennaltaehkäisemiseen. Huolimattoman menettelyn seuraukset voivat olla hyvin vakavia ja tästä syystä talouden toimijalta voidaan vaatia erityistä huolellisuutta tehtävien hoidossa.

Arvion mukaan uuteen 2 momenttiin ehdotettujen velvollisuuksien sanktiontien osalta perusteltu syyksiluettavuuden aste olisi sen sijaan tahallisuus tai törkeä huolimattomuus. Valtuutetulta edustajalta ja jakelupalvelujen tarjoajalta ei arvion mukaan ole perusteltua edellyttää rangaistuksen uhalla aivan yhtä korkeaa huolellisuuden tasoa kuin tuotteesta ensisijaisesti vastuussa olevalta valmistajalta taikka maahantuojalta tai jakelijalta. Mikäli tuotteen valmistaja tai maahantuoja ei ole sijoittautunut unioniin, 4 artiklan mukaisena vastuutahona toimii valtuutettu edustaja tai viimesijaisesti jakelupalvelun tarjoaja. Toisaalta myös valtuutetulta edustajalta ja jakelupalvelujen tarjoajalta on perusteltua edellyttää huolellisuutta niiden ollessa toimijaroolinsa mukaisesti vastuussa kaasulaitteesta, joka voi vaatimustenvastaisena aiheuttaa merkittävän turvallisuusriskin.

Pykälän 1 ja 2 momenttiin sisältyy toissijaisuuslauseke, jonka mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista teoista tuomitaan, jollei muualla laissa säädetä teosta ankarampaa rangaistusta. Ehdotettujen rangaistussäännösten mukaisesti rangaistavien velvoitteiden laiminlyöntiin voisivat soveltua myös rikoslain 16 luvun 8 §:n väärän todistuksen antamista viranomaiselle koskeva rangaistussäännös tai 33 luvun väärennyksrikoksia koskevat säännökset.

Pykälän 3 momentti vastaisi jatkossa sisällöltään nykyistä 2 momenttia ja pykälän 4 momentti vastaisi jatkossa sisällöltään nykyistä 3 momenttia.

LUONNOS

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Tässä yhteydessä eräistä lakia alemman asteiseen sääntelyyn sisältyvistä velvoitteista ehdotetaan jatkossa säädettävän lain tasolla. Kyse on valmispakkauksista annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (179/2000) 8 §:n mukaisesta pakkaajan ja maahantuojan velvollisuudesta varmistaa tuotteen vaatimustenmukaisuus sekä mitta-astioina käytettävistä pulloista annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (180/2000) 6 §:n mukaisesta valmistajan velvollisuudesta huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta. Näistä velvoitteista ehdotetaan jatkossa säädettävän mittauslaitelaisissa. Päällekkäiset velvoitteet on tarkoitus kumota edellä mainituista kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksistä. Päätöksiin ei ole tässä yhteydessä tarkoitus esittää laajempia muutoksia.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan keväällä 2023. Voimaantulon tavoiteajankohtaan vaikuttaa se, että markkinavalvonta-asetuksen kaikkia säännöksiä on sovellettu 16.7.2021 alkaen. Kansallisen täydentävän sääntelyn olisi tavoitteellista tulla voimaan mahdollisimman pian, jotta markkinavalvonta-asetuksen sääntelyä voidaan soveltaa täysimääräisesti. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on tullut ilmoittaa seuraamussääntelystä komissiolle viimeistään 16 päivänä lokakuuta 2021. On tavoitteellista, että tässä esityksessä ehdotettu seuraamussääntely voidaan ilmoittaa komissiolle mahdollisimman pian.

10 Suhde muihin esityksiin

Markkinavalvonta-asetuksen tueksi tarvittavaa kansallista täydentävää sääntelyä on annettu vaiheittain vuosien 2020 ja 2021 aikana johtuen muun muassa eri hallinnonalojen sektorikohtaisista tarpeista. Markkinavalvontalain sääntelyä ehdotettiin mukautettavaksi markkinavalvonta-asetuksen edellyttämällä tavalla hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2021 vp), joka annettiin eduskunnalle 23.9.2021. Samassa yhteydessä markkinavalvontalain soveltamisalaa ehdotettiin laajennettavaksi ja esitettiin tarpeellisia muutoksia useisiin sektorilakeihin. Lakimuutokset tulivat voimaan 11.4.2022. Lisäksi markkinavalvonta-asetuksen tueksi tarvittavaa täydentävää sääntelyä eri tuotesektorien osalta on annettu useilla muilla esityksillä, joita on valmisteltu eri hallinnonaloilla.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp), joka on annettu eduskunnalle 18.11.2021. Esityksessä ehdotetaan muutettavan markkinavalvontalain 1 §:n 1 momenttia, jota ehdotetaan muutettavaksi myös tässä esityksessä, mikä on huomioitava esitysten eduskuntakäsittelyssä

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 32/2022 vp), joka on annettu eduskunnalle 24.3.2022. Esityksessä ehdotetaan muutettavan markkinavalvontalain 1 §:n 1 momenttia, jota ehdotetaan muutettavaksi myös tässä esityksessä, mikä on huomioitava esitysten eduskuntakäsittelyssä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 41/2022 vp), joka on annettu eduskunnalle 7.4.2022. Uusi laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista on tarkoitus lisätä markkinavalvontalain soveltamisalaa ja esityksessä ehdotetaan muutettavan markkinavalvontalain 1 §:n 1 momenttia, jota ehdotetaan muutettavaksi myös tässä esityksessä, mikä on huomioitava esitysten eduskuntakäsittelyssä.

LUONNOS

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettua sääntelyä on ensinnäkin arvioitava perustuslain 2 §:n 3 momentissa turvatuun oikeusvaltioperiaatteen ja hallinnon lainalaisuuden kannalta, koska kyseessä on julkisen vallan käyttöä määrittävä laki. Perustuslain mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Näin ollen viranomaisista sekä viranomaisten toimivaltuuksista ja niiden käytöstä ehdotetaan säädettävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti lakitasolla.

Uutta seuraamussääntelyä on arvioitava yleisten kriminalisointiperiaatteiden näkökulmasta. Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Pykälän mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa (ks. PeVL 20/2018 vp., PeVL 37/2016 vp., PeVL 3/2015 vp., PeVL 56/2014 vp.). Tässä esityksessä ehdotetuista rangaistussäännöksistä kävisi ilmi, kenen velvollisuuksien rikkomisesta on kyse sekä luonnehdittaisiin, mistä velvollisuudesta on kyse. Ehdotettavien rangaistussäännösten sanamuodon perusteella on siten ennakoitavissa, mikä teko tai laiminlyönti on rangaistavaa, eikä sääntely olisi tältä osin ongelmallinen perustuslain 8 §:n kannalta.

On huomioitava, että sakkorangaistus tarkoittaa kajoamista tuomitun omaisuuteen. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti rangaistussäännösten tulee täyttää perusoikeuden rajoittamiselle asetettavat yleiset edellytykset. Suhteellisuusvaatimus edellyttää sen arvioimista, onko kriminalisointi välttämätön sen taustalla olevan oikeushyvän suojaamiseksi ja onko rangaistusseuraamuksen ankaruus oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen nähden (PeVL 56/2014, s.3). Rikosoikeutta tulisi sen perusoikeuksiin puuttuvan luonteen vuoksi käyttää vasta viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona (ultima ratio -periaate). On arvioitava, onko vastaava tavoite saavutettavissa muulla perusoikeuteen vähemmän puuttuvalla tavalla kuin kriminalisoinnilla (ks. PeVL 48/2017 vp., s.7, PeVL 23/1997 vp, s. 2/II) ja onko kriminalisoinnille painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste (PeVL 9/2016 vp., s. 2, PeVL 23/1997 vp, s. 2/II). Nämä näkökohdat on huomioitu niiden lakien perusteluissa, joihin tässä yhteydessä ehdotetaan lisättäväksi rangaistussääntelyä. Rikosoikeudellisten seuraamusten käyttö on arvioitu valmistelun aikana perustelluksi sanktioitavaksi ehdotettavan toiminnan luonteesta johtuvista syistä. On myös huomioitava, että voimassaolevassa sääntelyssä kyseessä olevilla tuotesektoreilla on säädetty ainoastaan rikosoikeudellisista seuraamuksista.

Säännöskohtaisissa perusteluissa ja jaksossa 8 kuvatun mukaisesti tässä yhteydessä esitetään mittauslaitelakiin lisättävien säännösten eräistä velvoitteista, joista tällä hetkellä säädetään kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksissä. Velvoitteet ovat sellaisia, joiden tahallisesta rikkomisesta tässä yhteydessä esitetään säädettävän rangaistus. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Valmistelun aikana on arvioitu, että kyseiset velvoitteet ovat sellaisia, joista olisi tarpeen säätää laissa. Sääntely vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa, mutta jatkossa velvoitteista säädettäisiin lain tasolla.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välisestä toimivallan jaosta. Vastuu Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa jakautuu itsehallintolaissa säädetyin toimivallanjaon mukaisesti. Voimassa olevan

LUONNOS

markkinavalvontalain horisontaalinen luonne on pitkälti tekninen ratkaisu, jolla on yhdenmukaistettu eräiden tuotesektoreiden markkinavalvontaa, ulkorajavalvontaa ja viranomaisia koskevat säännökset ja koottu ne yhteen lakiin. Horisontaalinen laki on vahvasti riippuvainen sen soveltamisalan tuotesääntelystä. Tästä syystä on lähtökohtana ollut, että arvio valtakunnan ja maakunnan toimivallan jaosta tulee tehdä tuotesääntelyn ja sen taustalla olevan EU-sääntelyn mukaisesti. Arvioon vaikuttaa myös se, että maakunnalle kuuluu elinkeinotoiminta tietyin rajoituksin (18 §:n 22 kohta), teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta (18 §:n 25 kohta) sekä uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta (18 §:n 26 kohta).

Nyt ehdotettavan sääntelyn osalta toimivalta jakautuu maakunnan ja valtakunnan välillä. Itsehallintolain 27 §:n 19 kohdan mukaisesti mittauslaitteita koskevat asiat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Kuluttajaturvallisuusasioiden on katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Kuluttajaturvallisuutta koskevassa sääntelyssä on kyse asioista, jotka itsehallintolain 18 §:n 6 (yleinen järjestys ja turvallisuus), 12 (terveyden- ja sairaanhoito) ja 22 (elinkeinoiminta) kohtien mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Leluja, kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita ja kaasulaitteita koskeva sääntely silloin, kun kyseessä on tuoteturvallisuus ja kuluttajatuote, on katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntötoimivaltaan.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020 on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) 59 § ja 60 §,
muutetaan 56 ja 57 § sekä
lisätään lakiin uusi 61 a § seuraavasti:

56 §

Valvontaviranomaiset

Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä markkinavalvontalaki, 4 §:n 1 momentissa. Ulkorajavalvontaviranomaisesta säädetään markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentissa.

Sen lisäksi, mitä markkinavalvontalain 4 §:n 1 momentissa säädetään, Tulli toimii markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus, 25–28 artiklassa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena lelujen osalta. Lisäksi Tulli valvoo markkinavalvontaviranomaisena tämän lain noudattamista toimitettaessa leluja Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista Suomessa tapahtuvan tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimiessa markkinavalvontaviranomaisena sovelletaan tullilain (304/2016) lisäksi markkinavalvontalain 6–29 §:ä.

57 §

Markkinavalvonta

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonta-asetuksessa.

Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta säädetään markkinavalvontalaissa.

Markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain 4 §:n 7 kohdassa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa.

61 a §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

1) 5 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa lelun vaatimustenmukaisuus,

2) 5 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat,

LUONNOS

3) 5 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta,

4) 5 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnittää tuotteeseen CE-merkintä,

5) 5 §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan tai 16 §:n 1 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta säilyttää tekniset asiakirjat ja vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan,

6) 6 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa, että sarjatuotannossa valmistettu lelu on vaatimusten mukainen,

7) 7 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta liittää leluun tunnistus- ja yhteystiedot,

8) 8 §:ssä säädettyä valmistajan tai 15 §:ssä ja 16 §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot,

9) 10 §:n 1 momentissa maahantuojalle säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimustenmukaisia leluja,

10) 10 §:n 2 momentissa ja 12 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

11) 10 §:n 3 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta valmistajalle,

12) 11 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta liittää leluun yhteystietonsa,

13) 14 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta testata lelu ja kirjata valitukset, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 17 §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että lelu on vaatimusten mukainen,

2) 17 §:n 2 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja ja maahantuoja ovat täyttäneet velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

3) 17 §:n 4 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta valmistajalle tai maahantuojalle,

4) 19 §:ssä säädettyä jakelijan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot,

5) 21 §:ssä säädettyä elinkeinonharjoittajan velvollisuutta toimittaa vaaditut tiedot jakeluketjusta kymmenen vuoden ajan,

6) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

7) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

8) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta,

9) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Se, joka rikkoo tämän lain tai markkinavalvontalain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

LUONNOS

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

kuluttajaturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 48 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1510/2015 sekä
lisätään lakiin siitä lailla 1510/2015 kumotun 26 §:n tilalle uusi 26 § seuraavasti:

26 §

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta

Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY soveltamisalaan kuuluvan kulutustavaran markkinavalvontaan sovelletaan tämän lain lisäksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*, 8 §:n 2 momentissa, 10 a, 22 a ja 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia. Jos edellä tarkoitettu tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen kulutustavara ei ole 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen, markkinavalvontaan sovelletaan lisäksi markkinavalvontalain 17–22, 23–25 ja 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa markkinavalvontalaissa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena pidetään tämän lain mukaista valvontaviranomaista ja markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain mukaista toiminnanharjoittajaa.

Tätä lakia sekä 1 momentissa tarkoitettuja markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovelletaan markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden valvontaan, kun kyse on 1 momentissa tarkoitettujen direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta kulutustavara-

48 §

Muutoksenhaku

Muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeidenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

mittauslaitelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan mittauslaitelain (707/2011) 4 §:n 4 ja 5 momentti, 49 §:n 2 momentti, 50 § ja 51 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 4 ja 5 momentti, 50 § ja 51 §:n 2 momentti laissa 1138/2016 sekä

lisätään 26 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 33 a §, 34 §:ään siitä lailla 1138/2016 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti ja 49 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnille sekä tuotteiden CE-merkinnälle asetettavista vähimmäisvaatimuksista säädetään tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008, jäljempänä NLF-asetus. Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetuksen (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus.

Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25-28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

25 a §

Pakkaajan tai maahantuojan vastuu

Tuotteen pakkaajan tai maahantuojan on huolehdittava siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

26 §

Mitta-astiapullon vaatimukset

Mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on tässä pykälässä säädettyjen vaatimusten mukainen.

33 a §

Markkinavalvonta

LUONNOS

Tämän lain valvontaa koskevia 34-44 § ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan, lukuun ottamatta 36 §:ssä säädettyä tarkastusoikeutta.

34 §

Valvontaviranomaiset

Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 4 §:n 1 momentissa.

49 §

Mittasäännösten rikkominen

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 6 d §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa mittauslaitteen vaatimustenmukaisuus,

2) 6 d §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta suorittaa mittauslaitteelle soveltuvat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt käyttäen ilmoitettua laitosta,

3) 6 d §:n 3–5 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä säilyttää niitä kymmenen vuoden ajan,

4) 6 e §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia, että sarjatuotannossa valmistettu mittauslaite on vaatimusten mukainen,

5) 6 f §:n 1 momentissa säädettyjä valmistajan velvollisuuksia CE-merkinnän ja täydentävän metrologinen merkinnän kiinnittämistä koskien,

6) 6 g §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät, ohjeet ja muut tiedot sekä yhteystiedot,

7) 6 j §:n 1 momentissa säädettyä maahantuojalle säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita,

8) 6 j §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja mittauslaitteeseen on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

9) 6 j §:n 5 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä ja postiosoitteensa mittauslaitteessa, pakkauksessa tai mukana seuraavassa asiakirjassa,

10) 6 j §:n 6 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta pitää EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat saatavilla kymmenen vuoden ajan,

11) 6 k §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta tarkistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät ja tiedot ja mittauslaitteen mukana on vaaditut asiakirjat,

12) 6 m §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle,

13) 6 m §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan tai maahantuojan velvollisuutta tehdä testejä ja tutkimuksia, pitää niistä kirjaa ja tiedottaa niistä jakelijoille,

14) 6 n §:ssä säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta toimittaa valvontaviranomaiselle vaaditut tiedot ja säilyttää 6 n §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kymmenen vuoden ajan,

15) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

LUONNOS

16) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

17) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) 25 a §:ssä säädettyä tuotteen pakkaajan tai maahantuojan velvollisuutta huolehtia pakkauksen vaatimustenmukaisuudesta,

2) 26 §:n 5 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta.

Se, joka rikkoo tämän lain 41–44 §:n tai eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

50 §

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksestä

Valvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

51 §

Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen päätöksestä

Ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa (266/2022) seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018) ilmaislain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016), jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) sekä lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki

kaasulaitelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaasulaitelain (502/2018) 9 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 ja 3 momentti sekä
lisätään 12 §:n 1 momenttiin uudet 15 ja 16 kohta ja uusi 4 momentti seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Ilmoitetun laitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

12 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

15) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä valmistajan tai maahantuojan velvollisuutta pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä markkinavalvontaviranomaisen saataville,

16) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valmistajan tai maahantuojan velvollisuutta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo

1) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

2) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

3) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Se, joka rikkoo tämän lain tai eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

LUONNOS

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

LUONNOS

*Valitse kohde.
Valitse kohde.*

Laki

[Kopioi säädöksen nimi tähän]

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

§
[Kopioi momentin teksti tähän]

§
[Kopioi momentin teksti tähän]

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..